

एकात्मिक व द्विभाषिक
(Integrated and Bilingual)

बालभारती

इयत्ता पहिली भाग-२

Standard One Part-2

(मराठी माध्यम)

विनामूल्य
वितरणासाठी

शासन निर्णय क्रमांक : अभ्यास-२११६/(प्र.क्र.४३/१६) एसडी-४ दिनांक २५.४.२०१६ अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या समन्वय समितीच्या दिनांक २९.०६.२०२१ रोजीच्या बैठकीमध्ये हे पाठ्यपुस्तक सन २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षापासून निर्धारित करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

एकात्मिक व द्विभाषिक
(Integrated and Bilingual)

बालभारती

इयत्ता पहिली भाग-२

Standard One Part-2

(मराठी माध्यम)

समग्र शिक्षा

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे - ४११ ००४.

प्रथमावृत्ती : २०२१
सुधारित आवृत्ती : २०२२

© महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ,
पुणे – ४११ ००४.

या पुस्तकाचे सर्व हक्क महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळाकडे राहतील. या पुस्तकातील कोणताही भाग संचालक, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ यांच्या लेखी परवानगीशिवाय उद्धृत करता येणार नाही.

संपादन सदस्य

श्री. रविकिरण जाधव
श्रीमती सविता वायल
श्रीमती उज्ज्वला गोडबोले
श्री. संतोष पवार
डॉ. संदीप निकम
श्रीमती तरुबेन पोपट
डॉ. किरण धांडे
श्रीमती सुवर्णा पवार
श्रीमती अनुराधा चव्हाण
डॉ. अजयकुमार लोळगे

मुख्यपृष्ठ

घनश्याम देशमुख
चित्रकार
रेशमा बर्वे
मयुरा डफळ
धनश्री केळकर
प्रतिम काटे

अक्षरजुळणी

पाठ्यपुस्तक मंडळ, पुणे.

निमंत्रित सदस्य

श्रीमती मनिषा यादव
श्रीमती तेजस्विनी आळवेकर
श्रीमती वृषाली गायकवाड
श्री. संदीप वाकचौरे
श्री. अजित राक्षे
श्रीमती स्वाती ताडफळे
श्रीमती रेणू तारे
श्रीमती ज्योती बेलवले
श्री. विक्रम अडसूळ
श्रीमती ज्योत्स्ना खोजे

श्रीमती कुसुम सहाणे
श्रीमती वैशाली शेवाळे
श्री. श्रीधर नागरगोजे
श्रीमती गौरांगी सावंत
श्री. राहुल सुरवसे
श्रीमती हर्षा चव्हाण
श्रीमती मंजुषा नंदेश्वर
श्री. गणेश कोलते
श्रीमती प्रज्ञा हळीकर
श्री. ज्ञानदेव नवसरे

तज्ज मार्गदर्शक

श्रीमती फरझाना दोहदवाला
श्रीमती तसनीम हुसेन
श्रीमती अनुजा डांडीवाला

प्रकाशक

विवेक उत्तम गोसावी
नियंत्रक,
पाठ्यपुस्तक निर्मिती मंडळ,
प्रभादेवी, मुंबई – २५.

संयोजन

श्री. रविकिरण ज. जाधव
प्र. विशेषाधिकारी, कार्यानुभव
श्रीमती सविता वायल
विशेषाधिकारी, मराठी
श्रीमती उज्ज्वला गोडबोले
प्र. विशेषाधिकारी, गणित
श्री. संतोष पवार
प्र. विशेषाधिकारी, इंग्रजी
डॉ. संदीप निकम
प्र. विशेषाधिकारी, आरोग्य व
शारीरिक शिक्षण

डॉ. अजयकुमार लोळगे
विशेषाधिकारी, कार्यानुभव
(सेवानिवृत्त)

निर्मिती

सचिन मेहता
प्र. मुख्य निर्मिती अधिकारी
नितीन वाणी
सहायक निर्मिती अधिकारी

कागद
७० जी.एस.एम. क्रिमवोळ्ह

मुद्रणादेश

N/PB/2022-23/50,000

मुद्रक

M/S.

भारताचे संविधान

उद्देशिका

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम
समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडविण्याचा
व त्याच्या सर्व नागरिकांसः

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक न्याय;

विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा

व उपासना यांचे स्वातंत्र्य;

दर्जाची व संधीची समानता;

निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा

आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा

व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता

यांचे आश्वासन देणारी बंधुता

प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत

आज दिनांक सव्वीस नोव्हेंबर, १९४९ रोजी

यादवारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित

करून स्वतःप्रत अर्पण करीत आहोत.

(The Constitution of India)

भारताचे संविधान

भाग ४ क

नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये

(Fundamental Duties of the Citizens)

अनुच्छेद ५१ क

मूलभूत कर्तव्ये – प्रत्येक भारतीय नागरिकाचे हे कर्तव्य असेल की त्याने –

- (क) प्रत्येक नागरिकाने संविधानाचे पालन करावे. संविधानातील आदर्शाचा, राष्ट्रध्वज व राष्ट्रगीताचा आदर करावा.
- (ख) स्वातंत्र्याच्या चळवळीला प्रेरणा देणाऱ्या आदर्शाचे पालन करावे.
- (ग) देशाचे सार्वभौमत्व, एकता व अखंडत्व सुरक्षित ठेवण्यासाठी प्रयत्नशील असावे.
- (घ) आपल्या देशाचे रक्षण करावे, देशाची सेवा करावी.
- (ङ) सर्व प्रकारचे भेद विसरून एकोपा वाढवावा व बंधुत्वाची भावना जोपासावी. स्त्रियांच्या प्रतिष्ठेला कमीपणा आणतील अशा प्रथांचा त्याग करावा.
- (च) आपल्या संमिश्र संस्कृतीच्या वारशाचे जतन करावे.
- (छ) नैसर्गिक पर्यावरणाचे जतन करावे. सजीव प्राण्यांबद्दल दयाबुद्धी बाळगावी.
- (ज) वैज्ञानिक दृष्टी, मानवतावाद आणि जिज्ञासूवृत्ती अंगी बाळगावी.
- (झ) सार्वजनिक मालमत्तेचे जतन करावे. हिंसेचा त्याग करावा.
- (ञ) देशाची उत्तरोत्तर प्रगती होण्यासाठी व्यक्तिगत व सामूहिक कार्यात उच्चत्वाची पातळी गाठण्याचा प्रयत्न करावा.
- (ट) ६ ते १४ वयोगटातील आपल्या पाल्यांना पालकांनी शिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करून द्याव्यात.

राष्ट्रगीत

जनगणमन-अधिनायक जय हे
भारत-भाग्यविधाता ।
पंजाब, सिंधु, गुजरात, मराठा,
द्राविड, उत्कल, बंग,
विंध्य, हिमाचल, यमुना, गंगा,
उच्छ्वल जलधितरंग,
तव शुभ नामे जागे, तव शुभ आशिस मागे,
गाहे तव जयगाथा,
जनगण मंगलदायक जय हे,
भारत-भाग्यविधाता ।
जय हे, जय हे, जय हे,
जय जय जय, जय हे ॥

प्रतिज्ञा

भारत माझा देश आहे. सारे भारतीय
माझे बांधव आहेत.

माझ्या देशावर माझे प्रेम आहे. माझ्या
देशातल्या समृद्ध आणि विविधतेने नटलेल्या
परंपरांचा मला अभिमान आहे. त्या परंपरांचा
पाईक होण्याची पात्रता माझ्या अंगी यावी म्हणून
मी सदैव प्रयत्न करीन.

मी माझ्या पालकांचा, गुरुजनांचा आणि
बडीलधान्या माणसांचा मान ठेवीन आणि
प्रत्येकाशी सौजन्याने वागेन.

माझा देश आणि माझे देशबांधव यांच्याशी
निष्ठा राखण्याची मी प्रतिज्ञा करीत आहे. त्यांचे
कल्याण आणि त्यांची समृद्धी ह्यांतच माझे
सौख्य सामावले आहे.

प्रस्तावना (Preface)

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - २०२०चा विचार करून शिक्षणातील एकात्मिक दृष्टिकोनावर आधारित एकात्मिक पाठ्यपुस्तकाची निर्मिती व अंमलबजावणी करणारे महाराष्ट्र हे देशातील पहिले राज्य आहे. Learn how to learn व Lifelong Learner यांवर या शैक्षणिक धोरणात भर देण्यात आलेला आहे. त्याचबरोबर एकात्मिक शिक्षणावरही भर देण्यात आलेला आहे.

‘इयत्ता पहिली’ च्या या पाठ्यपुस्तकाची निर्मिती एकात्मिक स्वरूपात करण्यात आली असून भाषा, गणित, इंग्रजी आणि खेळू, करू, शिकू या विषयांचा एकत्रित विचार करण्यात आलेला आहे. आर्ट इंटिग्रेटेड (Art Integrated) आणि स्पोर्ट इंटिग्रेटेड (Sport Integrated) दृष्टिकोनाचा विचारही पाठ्यपुस्तक करताना केलेला आहे आणि त्यासाठीच खेळू, करू, शिकू हा विषयही यात सामावून घेतला आहे. बालकांमध्ये वय वर्ष आठपर्यंत एकाचवेळी अनेक भाषा शिकण्याची क्षमता असते, याचा विचार करून पाठ्यपुस्तकात गरजेनुसार द्विभाषिक दृष्टिकोन स्वीकारण्यात आला आहे.

या विषयांचा आशय मी आणि माझे कुटुंब, पाणी, प्राणी, वाहतूक व आपले मदतनीस या विशिष्ट विषयसूत्रांभोवती (Themes) गुंफलेला आहे त्यामुळे विद्यार्थ्यांना आजूबाजूच्या परिसरातून पाठ्यपुस्तकातील आशय स्पष्ट होणार आहे. विद्यार्थ्यांच्या अनुभवांवर आधारित उदाहरणांसह आशय स्पष्ट करण्याचा प्रयत्न यातून केलेला आहे. विद्यार्थ्यांच्या जीवनाशी आणि भावविश्वाशी निगडित असलेल्या अनुभवांना आशयाची जोड देऊन आणि चित्रे, रंग यांचा वापर करून पाठ्यपुस्तक आकर्षक करण्यात आले आहे. विद्यार्थ्यांच्या कृतीला आणि विचाराला प्राधान्य देण्यात आले आहे. प्रत्येक आशय हा अध्ययन निष्पत्तीला जोडण्यात आलेला आहे. कृती, खेळ, कोडी, चित्रकला, गोष्टी आणि गाणी यांचा उपयोग करून अध्ययन-अध्यापन आनंददायी होण्यासाठीचा प्रयत्न या पाठ्यपुस्तकात केलेला आहे.

या पाठ्यपुस्तकाचे वैशिष्ट्य म्हणजे प्रथमच पाठ्यपुस्तकात अनेक प्रतीकांचा (emoji) उपयोग करण्यात आलेला आहे. त्यामुळे प्रतीके पाहूनच विद्यार्थ्यांना कोणती कृती करावयाची आहे याचा बोध होऊ शकतो. याबाबतची माहिती पाठ्यपुस्तकाच्या सुरुवातीच्या भागातच देण्यात आलेली आहे. विचारक चाव्या (Thinker Keys) आणि सहा थिंकिंग हॅट्स (Six thinking hats) यांचा वापर करण्यात आलेला आहे. यांद्वारे विद्यार्थ्यांच्या विचारांना आणि कल्पनांना चालना मिळणार आहे त्यामुळे इयत्ता पहिलीपासूनच विद्यार्थ्यांमध्ये चिकित्सक विचार, विश्लेषणात्मक विचार, तार्किक विचार, वैज्ञानिक दृष्टिकोन इत्यादी विकसित होण्यास मदत होणार आहे.

या पाठ्यपुस्तकाचे एकूण चार भाग असून प्रत्येक भागासाठी स्वतंत्र पाठ्यपुस्तक आहे. विद्यार्थ्यांना एकावेळी एकाच भागाच्या पाठ्यपुस्तकाचे अध्ययन करायचे असल्याने विद्यार्थ्यांचे दप्तराचे ओळे कमी होणार आहे. या पाठ्यपुस्तकाची अंमलबजावणी सन २०२२-२०२३ या शैक्षणिक वर्षापासून सर्व शाळांमध्ये करण्यात येत आहे.

२१ व्या शतकातील विद्यार्थी सक्षम व्हावा, यासाठी आपणा सर्वांना शुभेच्छा !

कृष्णकुमार पाटील

संचालक

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व
अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

पुणे

दिनांक : २ एप्रिल २०२२ (गुढीपाडवा)

भारतीय सौर दिनांक : चैत्र १२, शके १९४४

एकात्मिक पाठ्यपुस्तक इयत्ता पहिली अध्ययन निष्पत्ती : प्रथम भाषा मराठी(Marathi)

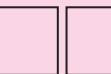
अध्ययनार्थी –

- 01.01.01 विविध उद्देशांसाठी स्वतःच्या भाषेचा किंवा शाळेतील माध्यम भाषेचा वापर करून गप्पागोष्टी करतात. उदा., कविता, गोष्टी ऐकवणे, माहिती मिळवण्यासाठी प्रश्न विचारणे, स्वतःचे अनुभव सांगणे.
- 01.01.02 ऐकलेल्या गोष्टींविषयी (गोष्ट, कविता इत्यादी) गप्पा मारतात, आपले मत व्यक्त करतात, प्रश्न विचारतात.
- 01.01.03 भाषेतील विशिष्ट ध्वनी आणि शब्द यांच्याशी खेळण्याचा आनंद घेतात. उदा., भिंगरी, डिंगरी.
- 01.01.04 लिखित साहित्य आणि चित्र स्वरूपातील साहित्य यांतील फरक सांगू शकतात.
- 01.01.05 चित्रातील सूक्ष्म व दृश्य पैलूंचे बारकाईने निरीक्षण करतात.
- 01.01.06 चित्रातील वा चित्रमालिकांतील घडणाऱ्या वेगवेगळ्या घटना, कृती आणि पात्र यांना एकसंधरपणे पाहून त्यांचे वर्णन करतात.
- 01.01.07 वाचलेल्या गोष्टी, कविता यांतील अक्षरे/शब्द/वाक्ये इत्यादी पाहून आणि त्यांचे ध्वनी ऐकून, समजून ओळखतात.
- 01.01.08 परिसरातील छापील मजकूर व त्याचा उद्देश यांचा संदर्भाने अंदाज लावतात. उदा., वेष्टणावर लिहिलेले ओळखून गोळी/चॉकलेटचे नाव सांगणे.
- 01.01.09 लिखित साहित्यातील अक्षरे, शब्द आणि वाक्ये ही एकके ओळखतात. उदा., ‘माझे नाव विमल आहे.’ हे कोठे लिहिले आहे ते दाखव/यात ‘नाव’ हा शब्द कोठे आहे./‘नाव’ या शब्दातील ‘व’ वर बोट ठेव.
- 01.01.10 परिचित/अपरिचित मजकुरामध्ये (उदा., मध्यान्ह भोजनाचा तक्ता, स्वतःचे नाव, इयत्ता, आवडत्या पुस्तकाचे नाव) रस घेतात, गप्पागोष्टी करतात आणि त्यांचे अर्थ शोधण्यासाठी विविध युक्त्यांचा वापर करतात. उदा., केवळ चित्र किंवा चित्र व मजकूर यांच्या मदतीने अंदाज करणे, अक्षर व ध्वनी यांच्या संबंधांचा वापर करणे, पूर्वानुभव आणि माहितीच्या आधारे अंदाज करणे.
- 01.01.11 वर्णमालेतील अक्षरे व ध्वनी ओळखतात.
- 01.01.12 शाळेबाहेर आणि शाळेत (वाचनकोपरा/वाचनालय) आपल्या आवडीच्या पुस्तकांची स्वतः निवड करतात आणि वाचण्याचा प्रयत्न करतात.
- 01.01.13 लेखन शिकताना ऐकलेले आणि आपल्या मनातील विचार, विकासस्तरानुसार चित्रे, आडव्या-तिरप्या रेषा, अक्षर आकृत्या, स्वयं-पद्धतीने लेखन आणि स्व-नियंत्रित लेखनाच्या माध्यमातून आपल्या पद्धतीने लिहिण्याचा प्रयत्न करतात.
- 01.01.14 स्वतः काढलेल्या चित्रांची नावे लिहितात. उदा., केरसुणीचे चित्र काढून त्याचे ‘लोटण’ असे स्वभाषेतील नाव लिहिणे.

एकात्मिक पाठ्यपुस्तक इयत्ता पहिली अध्ययन निष्पत्ती : गणित (Mathematics)

अध्ययनार्थी –

- 01.71.01 **९ ते २० (1 to 20)** पर्यंतच्या संख्यांवर कृती करतात.
- 01.71.02 वस्तूंचा आकार आणि लहान-मोठेपणा यानुसार वस्तूंचे वर्गीकरण करतात.
- 01.71.03 वस्तूंच्या, चित्रांच्या किंवा चिन्हांच्या साहाय्याने **२०** पर्यंतच्या संख्यांची नावे म्हणतात आणि मोजतात.
- 01.71.04 **९ ते ९ (1 to 9)** अंकांचा वापर करून वस्तू मोजतात.
- 01.71.05 **२०** पर्यंतच्या संख्यांची तुलना करतात. उदा. वर्गातील मुळे आणि मुळी यांपैकी कोणाची संख्या जास्त आहे, हे सांगतात.
- 01.71.06 दैनंदिन व्यवहारात बेरीज-वजाबाकीसाठी **९ ते २० (1 to 20)** पर्यंतच्या संख्यांचा वापर करतात.
- 01.71.07 वस्तू वापरून **९** पर्यंतच्या संख्यांच्या, बेरजांची रचना करतात. उदा. **३+३** हे उदाहरण **३** च्या पुढे **३** पायच्या मोजून **३+३=६** असा निष्कर्ष काढतात.
- 01.71.08 वस्तू वापरून **९ ते ९** अंकांच्या मदतीने वजाबाकी करतात. उदा. **९** वस्तूंच्या समूहातून **३** वस्तू बाजूला काढतात आणि उरलेल्या वस्तू मोजून **९-३=६** असा निष्कर्ष काढतात.
- 01.71.09 दैनंदिन जीवनातील **९** पर्यंतच्या संख्यांच्या बेरीज-वजाबाकीवर आधारित प्रश्न सोडवितात.
- 01.71.10 **९९ (upto 99)** पर्यंतच्या संख्या ओळखतात आणि अंकांत लिहितात.
- 01.71.11 आकार, वस्तू आणि संख्यांमधील आकृतिबंधाचे निरीक्षण करतात. आकृतिबंधाचा विस्तार करतात आणि निर्मिती करतात.

-
- **९, २, ३, ४, ५,**
- **९, ३, ५,**
- **२, ४, ६,**
- **९, २, ३, ९, २, ..., ९, ..., ३,**

- 01.71.12 चित्रे/अंक वापरून माहिती गोळा करतात. नोंद करतात आणि चित्रे पाहून सोप्या माहितीचा अर्थ लावतात. उदा. मूळ बागेतील चित्रात विविध प्रकारची फुले पाहून या बागेत विशिष्ट रंगांची फुले जास्त आहेत हा तर्क/अनुमान काढतात.
- 01.71.13 शून्य (zero) ही संकल्पना समजून घेतात.

The Learner -

- 01.17.01 Learns and names English words for familiar objects and pictures.
- 01.17.02 Recognizes/Identifies letters of the alphabet and their sounds correctly.
- 01.17.03 Differentiates between small and capital letters in print.
- 01.17.04 Sings/Recites poems/rhymes with proper rhythm and actions.
- 01.17.05 Listens and gives appropriate verbal/non-verbal responses.
- 01.17.06 Understands the sequence of events and stories in simple narration.
- 01.17.07 Carries out simple instructions, commands and acts accordingly.
- 01.17.08 Listens to English words, greetings, polite forms of expression, simple sentences and responds in English or mother tongue.
- 01.17.09 Speaks about self / situation / pictures in English.
- 01.17.10 Uses nouns such as ‘boy’, ‘sun’ and prepositions like ‘in’, ‘on’, ‘under’ etc.
- 01.17.11 Writes simple words like ‘fan’, ‘hen’, ‘rat’, etc.
- 01.17.12 Listens and enjoys fables and short stories.
- 01.17.13 Identifies different shapes.
- 01.17.14 Counts numbers up to 10.
- 01.17.15 Enjoys rhymes, songs and poems.
- 01.17.16 Responds appropriately to commands given by teachers etc.
- 01.17.17 Uses stock expressions in face to face interactions.
- 01.17.18 Narrates / Enacts a familiar story or event.
- 01.17.19 Associates words with pictures.

एकात्मिक पाठ्यपुस्तक इयत्ता पहिली अध्ययन निष्पत्ती : खेळू करू शिकू (Play Do Learn)

अ.क्र	विषय	घटक	अध्ययन निष्पत्ती
१	खेळ P	01. आरोग्य	01. आरोग्याच्या चांगल्या सवयी समजून घेऊन त्यांचे पालन करतो. 02. क्रीडांगणाशी संबंधित गोष्टींची माहिती घेतो.
		02. विविध हालचाली व योग्य शारीरिक स्थिती	03. योग्य शरीरस्थिती ठेवून विविध हालचालींचा सराव करतो.
		03. खेळ व शर्यती	04. विविध प्रकारच्या खेळांत रुची घेतो. शर्यतीत सहभागी होतो.
		04. कौशल्यात्मक उपक्रम	05. कौशल्यात्मक उपक्रमांचा सराव करतो.
		05. व्यायाम	06. सर्व सांधे व स्नायूंना उत्तेजित करण्यासाठी योग्य व्यायाम करतो.
२	करू W	01. गरजाधिष्ठित उपक्रम ● जलसाक्षरता ● आपत्ती व्यवस्थापन	01. वर्गाचे सुशोभन करून दिनविशेष व परिसरातील लघु उद्योगांची माहिती सांगतो. 02. पाण्याचे विविध उपयोग सांगतो. पाण्याविषयी बडबडगीते, गोष्ट, पाणी साठवण्याची साधने सांगतो व चित्रे रंगवतो. 03. भूकंप, पूर, त्सुनामी, वणवा, वीज कोसळणे या आपत्तींची चित्रे ओळखतो.
		02. अभिरूचीपूरक उपक्रम	04. परिसरातील उपलब्ध साहित्यापासून आधुनिकतेशी सांगड घालून अभिरूचीनुसार साहित्य तयार करतो.
		03. कौशल्याधिष्ठित उपक्रम	05. गरजा आणि समस्या यांच्याशी निगडित कौशल्यपूर्ण समाजोपयोगी साहित्य निर्माण करतो.
		04. ऐच्छिक उपक्रम उत्पादक उपक्रम ● अन्न, वस्त्र, निवारा	06. उत्पादनास आवश्यक प्राथमिक कौशल्य आत्मसात करून मर्यादित अर्थोत्पादन करता येणाऱ्या उपक्रमांत सहभागी होतो. 07. अन्न, वस्त्र, निवारा यांच्याशी संबंधित उपक्रमात सहभागी होतो.
		05. तंत्रज्ञान क्षेत्र, वाहतूक सुरक्षा	08. संगणकाचे विविध भाग ओळखून बाह्य भागांची हाताळणी करतो. 09. वाहतुकीचे नियम समजून घेतो.
		06. इतर क्षेत्र-पशु-पक्षी संवर्धन	10. विविध पाळीव प्राणी व पक्षी ओळखतो व त्यांचे उपयोग सांगतो. 11. चित्राद्वारे प्राणी व पक्षी यांचे अवयव सांगतो.
३	शिकू A	01. चित्र	01. आवडीप्रमाणे गिरणिटो तसेच गिरणिटलेल्या भागावर वर्तुळ, त्रिकोण, चौकोन काढून रंगकाम करतो. योग्य क्रमाने ठिपके जोडून रंगवतो. 02. रेषांच्या विविध आकारांपासून सोपे आकार काढतो तसेच नक्षीकाम करतो. 03. ठसेकाम व चिकटकाम (कोलाज) करतो. रंगांची ओळख करून घेतो व चित्र रंगवतो. सुलेखनासाठी रेषांचा सराव करतो.
		02. शिल्प	04. चिकटकाम व मातकामाच्या साहाय्याने विविध वस्तू तयार करतो.
		03. गायन	05. बडबडगीत, समूहगीत तालासुरात म्हणतो.
		04. वादन	06. विविध वस्तूंवर आघात करून आवाजाची निर्मिती करतो. 07. वाद्यांची ओळख करून घेतो. तालात टाळ्या वाजवतो.
		05. नृत्य	08. हात व पायाच्या लयबद्ध हालचाली करतो. बडबडगीत व समूहगीतावर अभिनयनृत्य करतो.
		06. नाट्य	09. रोजच्या व्यवहारातील कृतींच्या मदतीने अभिनय व नाट्याची ओळख करून घेतो. कायिक व वाचिक अभिनय सादरीकरण करतो.

(01.P.01.01 याचा अर्थ इयत्ता. विषय. घटक. अध्ययन निष्पत्ती)

पाठ्यपुस्तकात वापरण्यात आलेल्या प्रतीकांची ओळख
(Introduction of emojis used in the textbook)

चित्र काढ.
(Draw a picture.)

रंग भर.
(Fill the colours.)

गाणे गा.
(Sing a song.)

मैदानी खेळ
(Outdoor games)

बैठे खेळ
(Indoor games)

कृती कर.
(Do activity.)

अभिनय कर.
(Enact.)

निरीक्षण कर.
(Observe.)

बघ व कर.
(Look and do.)

एक व म्हण.
(Listen and say.)

संवाद साध.
(Converse.)

चर्चा कर.
(Discuss.)

वाच.
(Read.)

मोज व सांग.
(Count and tell.)

लिही.
(Write.)

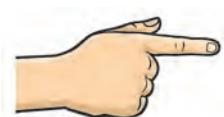
वर्गीकरण कर.
(Classify.)

कोडी सोडव.
(Solve the puzzles.)

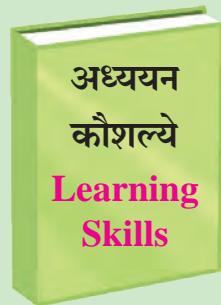

चिकित्सक विचार कर.
(Think critically.)

पुढील संबोधाकडे

(Towards the next concept)

अध्ययन
कौशल्ये
Learning Skills

२१ व्या शतकातील कौशल्ये (21st century skills)

चिकित्सक विचार
Critical Thinking

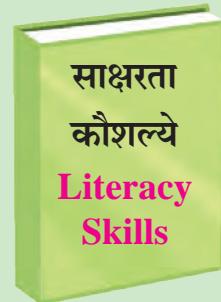
सर्जनशीलता
Creativity

सहकार्य
Collaboration

संप्रेषण
Communication

साक्षरता
कौशल्ये
Literacy Skills

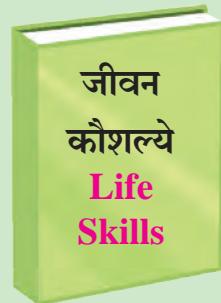
माहिती
Information

माध्यम
Media

तंत्रज्ञान
Technology

जीवन
कौशल्ये
Life Skills

लवचीकता
Flexibility

नेतृत्व
Leadership

पुढाकार
Initiative

उत्पादकता
Productivity

सामाजिक कौशल्ये
Social Skills

Six Thinking Hats

तथ्ये/वस्तुस्थिती
Facts

फायदे
Benefits

प्रक्रिया
Process

सर्जनशीलता
Creativity

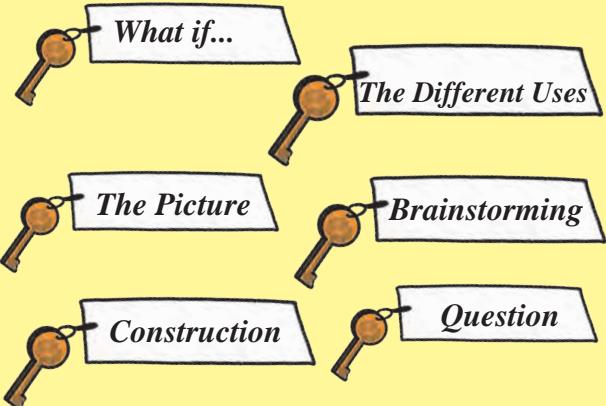

भावना
Feelings

तोटे
Disadvantages

Thinker Keys

पाणी (Water)

पाण्याचे स्रोत

पाण्याचे उपयोग

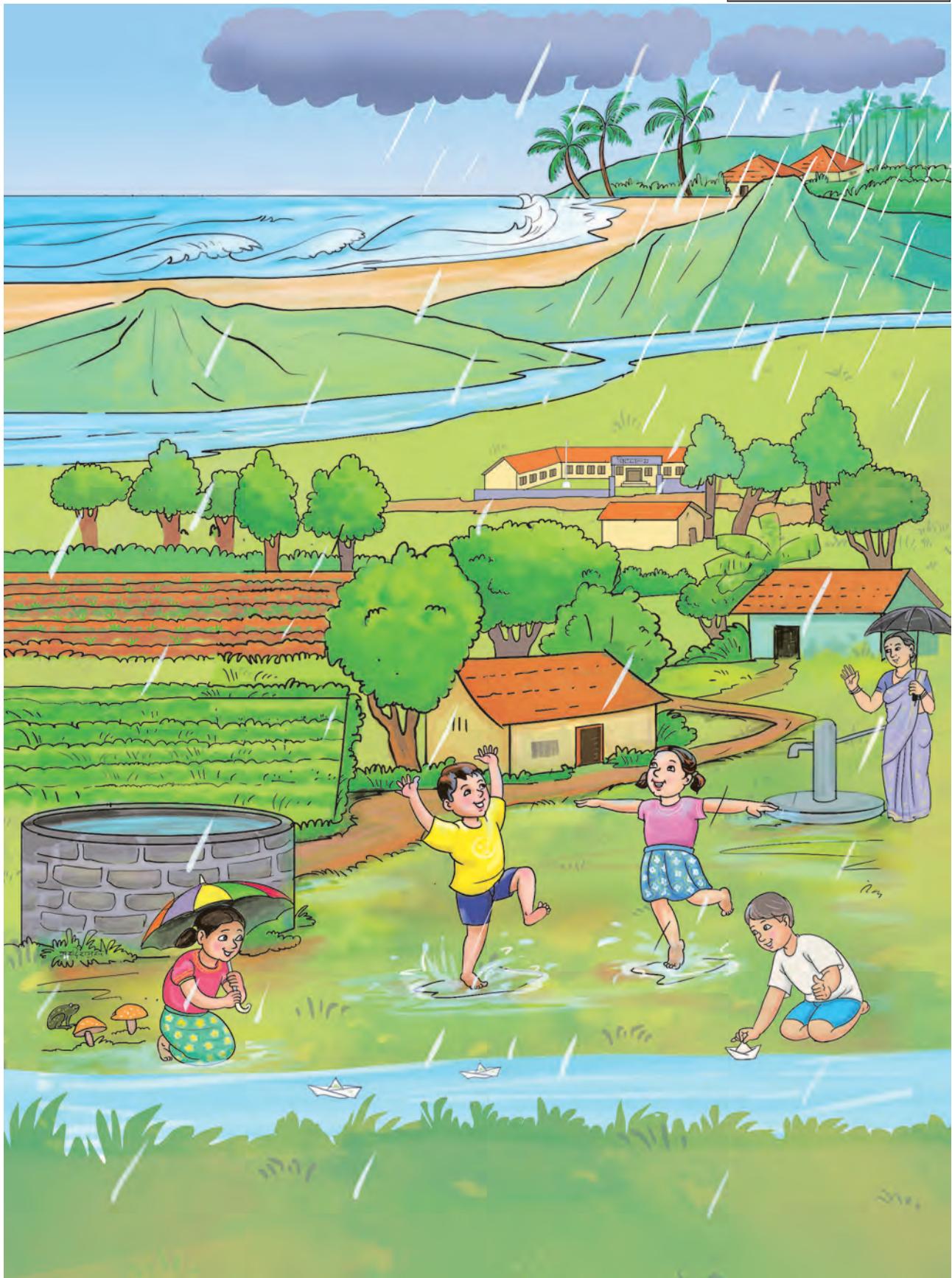
पाण्याचे महत्त्व

पाणी बचत करण्याप्रती माझी जबाबदारी

(Sources of water) (Uses of water) (Importance of water) (My responsibilities towards saving water)

पाणी (water)

विनामूल्य वितरणासाठी

आला पाऊस आला (It's raining)

पाऊस पडतो, सर सर सर
घरी चला रे, भर भर भर !

पाऊस वाजे, धडाड् धूम
धावा, धावा ठोका धूम !

धावता, धावता गाठले घर
पड रे पावसा दिवसभर !

पड रे पावसा, चिडून चिडून
आईच्या कुशीत, बसलो दडून !

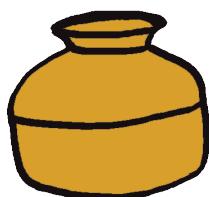
- शांता शेळके

चला शिकूया :

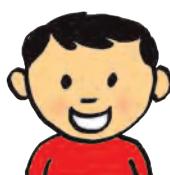
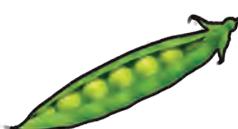
- साभिनय व तालासुरात गीतगायन करणे.
- गाण्याचा आनंद घेणे.

What is this? (हे काय आहे ?)

bat (बॅट)	peas (वाटाणे)
ball (चेंडू)	toy (खेळणं)
tree (झाड)	pen (लेखणी)
banana (केळ)	table (टेबल)
cake (केक)	potato (बटाटा)
cow (गाय)	boy (मुलगा)
pot (भांडे)	cat (मांजर)

Let's learn :

- New words and enrich our vocabulary.
- To use English words to name/describe familiar objects.

Oh, Rainbow! (इंद्रधनुष्य)

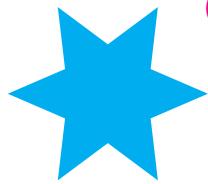
Oh, rainbow, oh rainbow,
How lovely your colours are !
Oh, rainbow, oh rainbow,
How lovely your colours are !
Violet, indigo, blue, and green too,
Yellow, orange and red very true.
Oh, rainbow, oh rainbow,
How lovely your colours are !

violet
(जांभला)

indigo
(गडद निला)

blue
(निला)

green
(हिरवा)

yellow (पिवला)

orange (नासंगी)

red (लाल)

Let's learn :

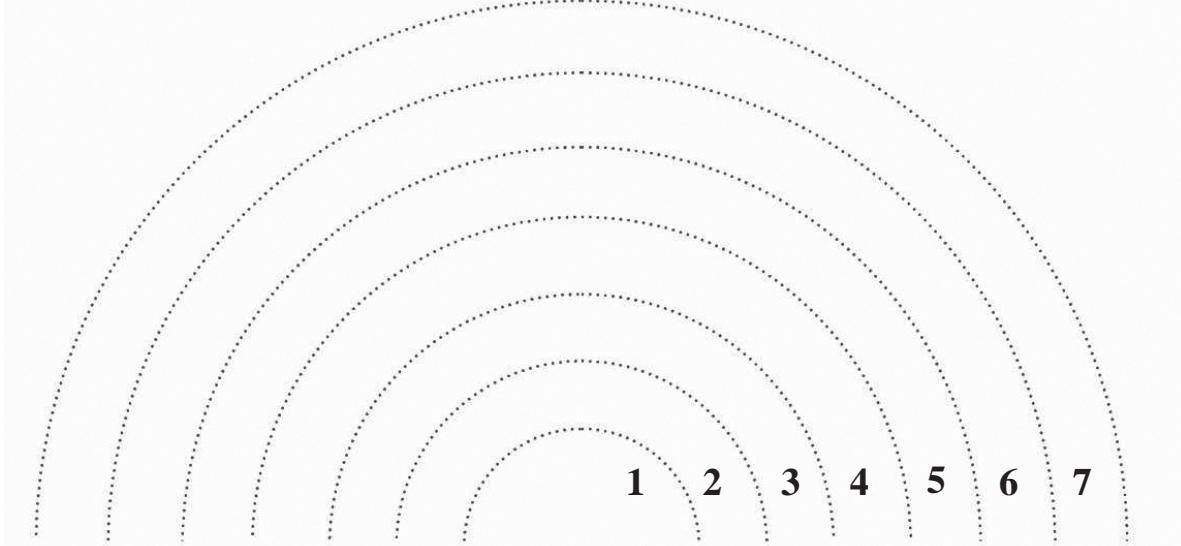
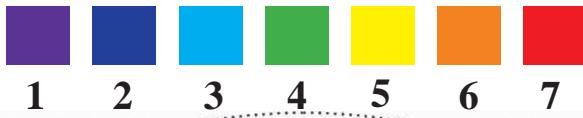
- To sing and recite a poem with actions.
- About the colours of the rainbow wearing the White Hat : VIBGYOR.

Fill the colours in the rainbow.

(इंद्रधनुष्यात रंग भर.)

Look, listen and repeat.

(पाहा, ऐक आणि माझ्यापाठेपाठ म्हण.)

sky
(आकाश)

sun
(सूर्य)

cloud
(द्वग)

rain
(पाऊस)

raindrop
(पावसाचा थेंब)

water
(पाणी)

rainbow (इंद्रधनुष्य)

get wet (भिजणे)

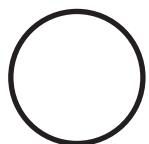
Let's learn :

- New words for the given pictures.
- To name the pictures in English.

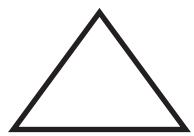

Look, listen and repeat.
(पाहा, ऐक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

circle
(वर्तुळ)

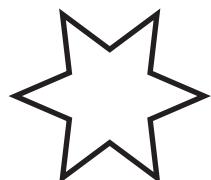
triangle
(त्रिकोण)

square
(चौरस)

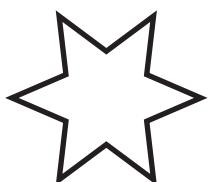
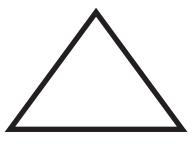
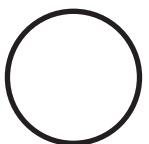
rectangle
(आयत)

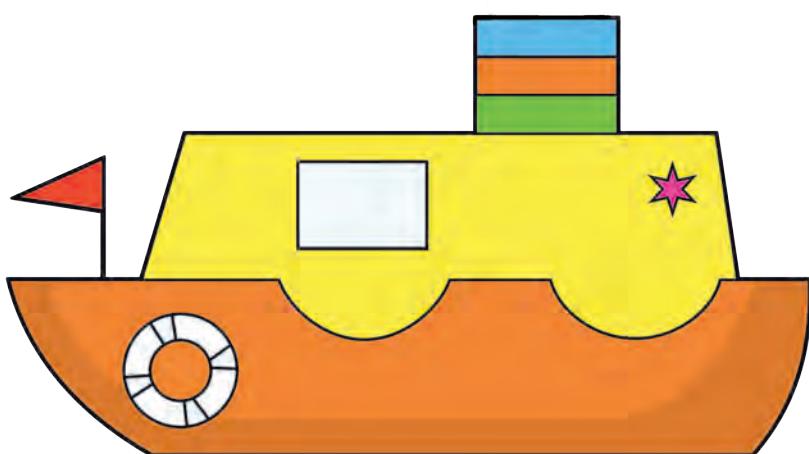
star
(चांदणी)

Colour the shapes. (आकार रंगव.)

Identify different shapes. (विविध आकार ओळख.)

Let's learn :

- To listen carefully and give appropriate verbal and non-verbal responses.
- To identify different shapes.

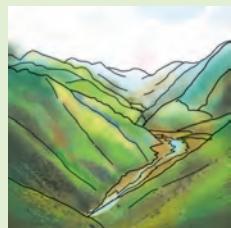

द ड

दव (dew)

दरी (valley)

दही (yoghurt)

द

डबके (puddle)

डेरा (earthen pot)

डास (mosquito)

ड

दगड

गडगडाट

बदक

डोह

दमट

कडकडाट

दलदल

पाणघोडा

ड

द

द

द

ड

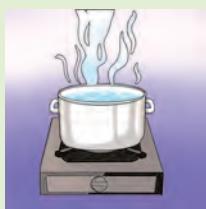
ड

ड

व ग

वाफ (steam)

वाफा (bed)

वावटळ (dust-storm/whirlwind)

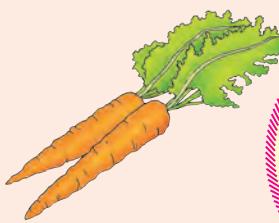
व

गवत (grass)

गारा (hailstones)

गाजर (carrots)

ग

वर्षा

गारवा

वारा

गाळ

वसुधा

घागर

वळीव

गळणे

व

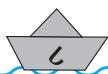
व व व

ग

ग ग ग

ग

ग ग ग

ऐ

ऐक (listen)

ऐरण (anvil)

ऐ

ऐकणे

ऐकीव

ऐपत

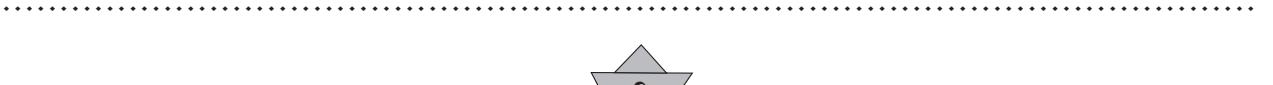
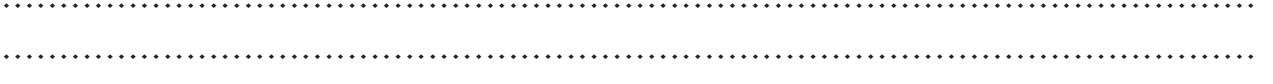
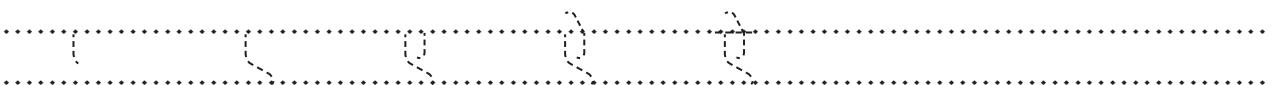
ऐवजी

ऐनवेळ

ऐवज

ऐलतीर

ऐसपैस

२

द	॒	ै
---	---	---

ड	॒	ै
---	---	---

व	॒	ै
---	---	---

ग	॒	ै
---	---	---

मै मै

वाच आणि लिही. (Read and write.)

वैर वैशाख वैचारिक

वैरण दैनंदिनी गैरहजर

गैरसोय
.....

दैनिक
.....

चला शिकूया.

- द, ड, व, ग, ऐ या अक्षरांची ओळख होणे.
- द, ड, व, ग, ऐ या अक्षरांचे लेखन करता येणे.
- है या स्वरचिन्हाची ओळख होणे.

स्वरचिन्हे जोड.

	ा	ि	ी	ु	ू	े	ै
क	का	कि	की	कु	कू	के	कै
म
ल
घ
र
ब
न
स
प
त
च
ळ
ह
झ
द
ড
વ
ঁ

मोज, रंगव व लिही. (Count, colour and write.)

ਕ	ਏ	ਦ	ਗ	ਕ	ਏ	ਕ	ਦ
ਦ	ਕ	ਗ	ਦ	ਕ	ਦ	ਗ	ਏ
ਡ	ਗ	ਕ	ਦ	ਏ	ਡ	ਦ	ਕ

अर्थपूर्ण शब्द तयार कर.

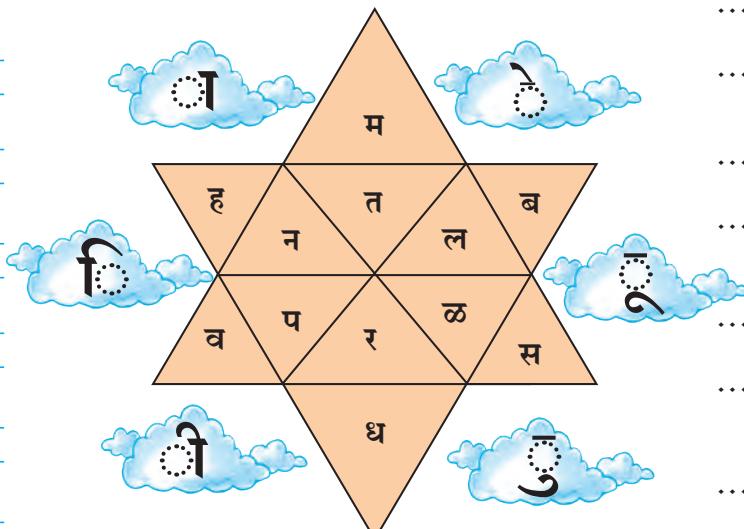
हात

विहीर

रुमाल

१८

१८

चला शिक्षया.

- १ ते ९ या संख्यांचे दृढीकरण होणे.
 - अक्षरे व स्वरचिन्हे वापरून अर्थपूर्ण शब्द तयार करता येणे.

Numbers (संख्या)

One, two, three, four
 Plant seeds and watch them grow.
 Five, six, seven, eight
 Plant some trees near the gate.
 Nine, ten, nine, ten

Let's do this all over again.

Who all are in the garden. Count them. Circle the right number.

(बागेत कोण-कोण आहे ते पाहा, मोज आणि बरोबर संख्येला गोल कर.)

	1	2	3
	4	8	2
	9	6	5
	5	7	2
	9	3	8

Let's learn :

- To sing and recite a poem with rhythm and actions.
- To count numbers upto 10.

Look, listen and say.
(पाहा, ऐक आणि म्हण.)

	1	one	१	एक
	2	two	२	दोन
	3	three	३	तीन
	4	four	४	चार
	5	five	५	पाच
	6	six	६	सहा
	7	seven	७	सात
	8	eight	८	आठ
	9	nine	९	नऊ
	10	ten	१०	दहा

Let's learn :

- To count numbers upto 10.

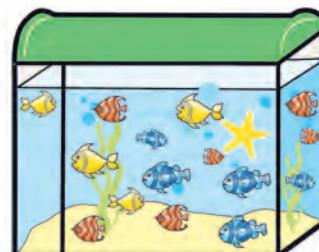
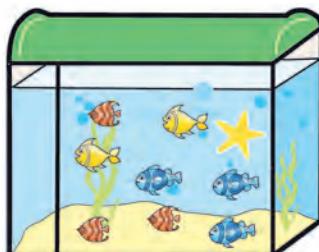
कमी-जास्त (Less-more)

कमी पाणी (less water)

जास्त पाणी
(More water)

कमी मासे
(less fish)

जास्त मासे
(More fish)

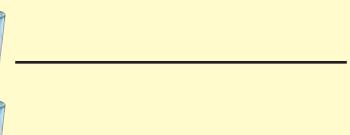

एकास एक संगतीने कमी-जास्त किंवा समान ओळखूया.

(Identify less-more or equal by one-one correspondence)

कमी पेले
(less glasses)

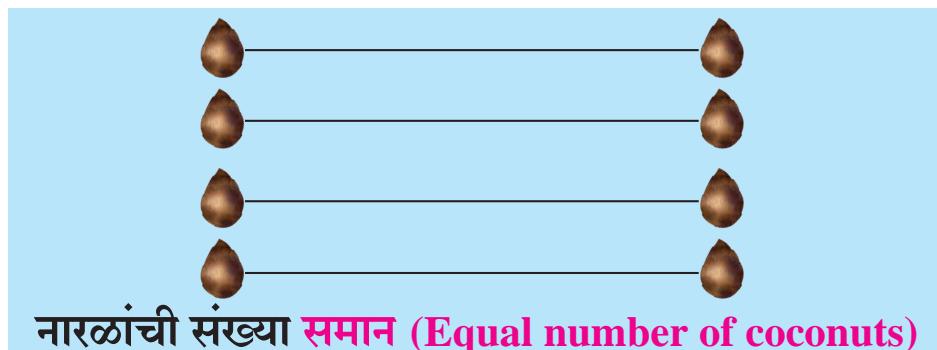
जास्त पेले
(more glasses)

जास्त मासे
(more fish)

कमी मासे
(less fish)

नारळांची संख्या समान (Equal number of coconuts)

कमी-जास्त ओळख.
(Identify less-more.)

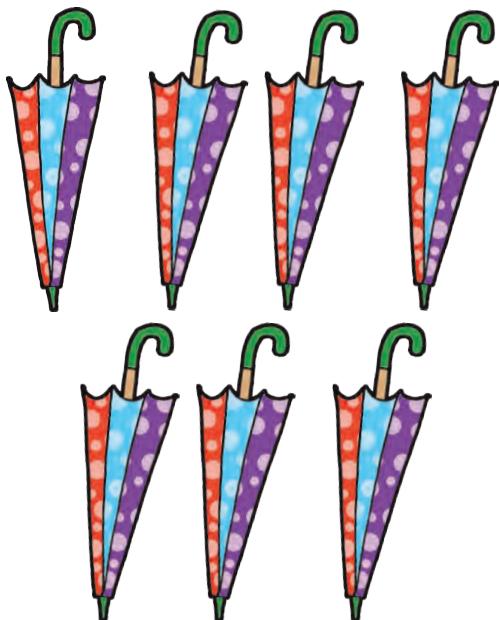
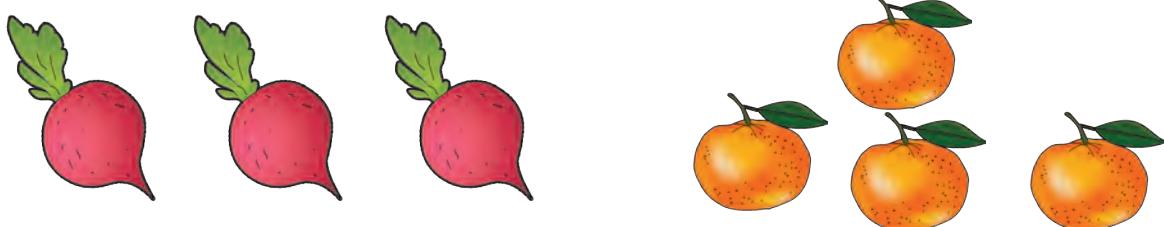

जास्त

(more)

कमी

(less)

**चित्र पाहूया. कमी-जास्त ओळखूया.
(Look at the picture and identify less - more.)**

**चित्रात काय काय दिसत आहे?
(What do you see in the picture?)**

सहलीला आलेल्या एकूण मुली किती ?

सहलीला आलेली एकूण मुले किती ?

दोघांपैकी कोणाची संख्या जास्त आहे ?
कितीने जास्त आहे ?

तलावातील मोठी बदके किती ?

तलावातील छोटी बदके किती ?

दोघांपैकी कोणाची संख्या कमी आहे ?
कितीने कमी आहे ?

चला शिकूया.

- कमी-जास्त किंवा समान ओळखता येणे.
- तुलना करून कितीने कमी, कितीने जास्त सांगता येणे.
- व्यवहारात कमी-जास्त किंवा समान हे शब्द आकलनपूर्वक वापरता येणे.

रोपांची वाढ (Growth of plants)

रोपाच्या वाढीस योग्य क्रम दे.
(Number the plants according to their growth.)

कापसाचे पान
(leaf of cotton)

कापसाचे फूल
(flower of cotton)

कापसाचे बोंड

सरकी
(cotton-seed)

What if...

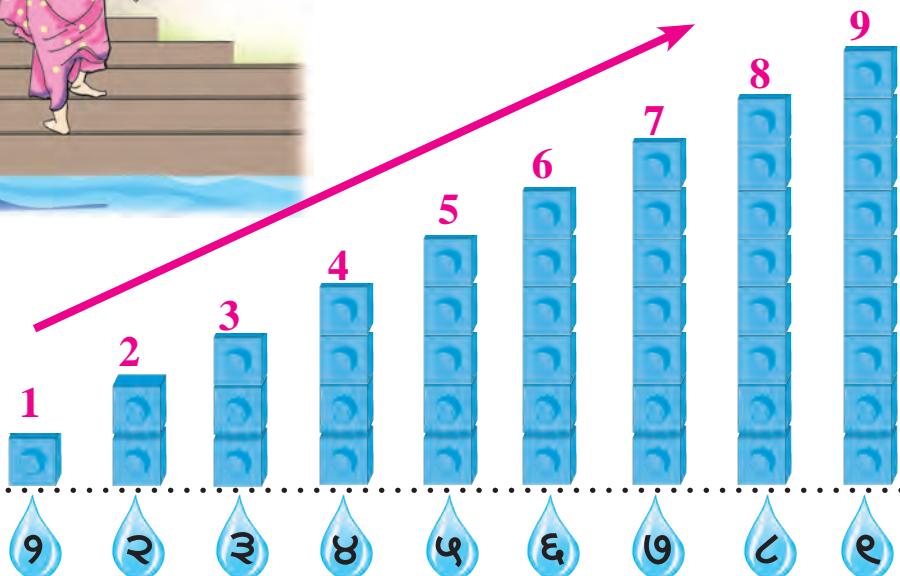
रोपाला पाणी नाही घातले तर?

चला शिकूया.

- रोपाच्या वाढीसाठी पाण्याची आवश्यकता असते हे समजणे.
- निरीक्षणातून रोपाच्या वाढीचा घटनाक्रम समजणे.

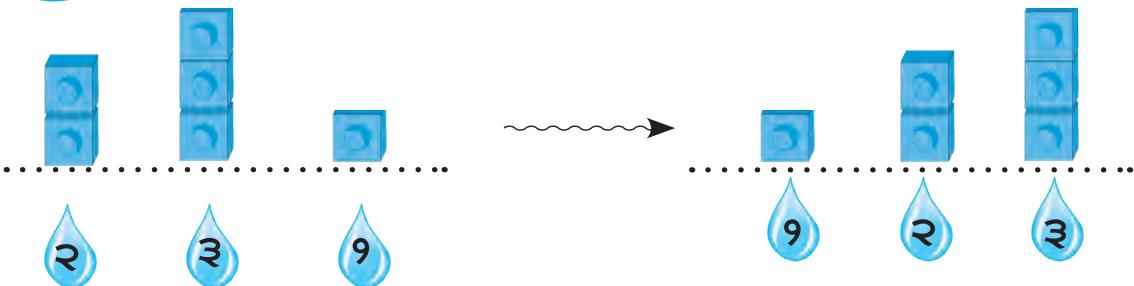

चढता क्रम (Ascending order)

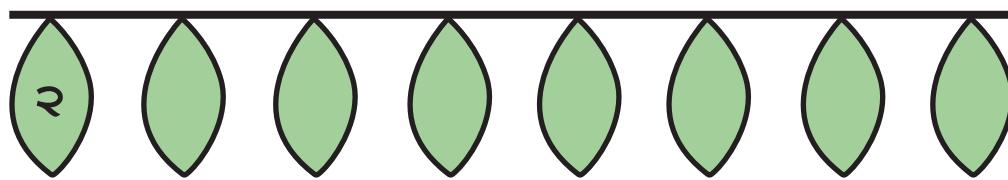
ठोकळे मोज. चढता क्रम लाव.

(Count the blocks. Arrange in ascending order.)

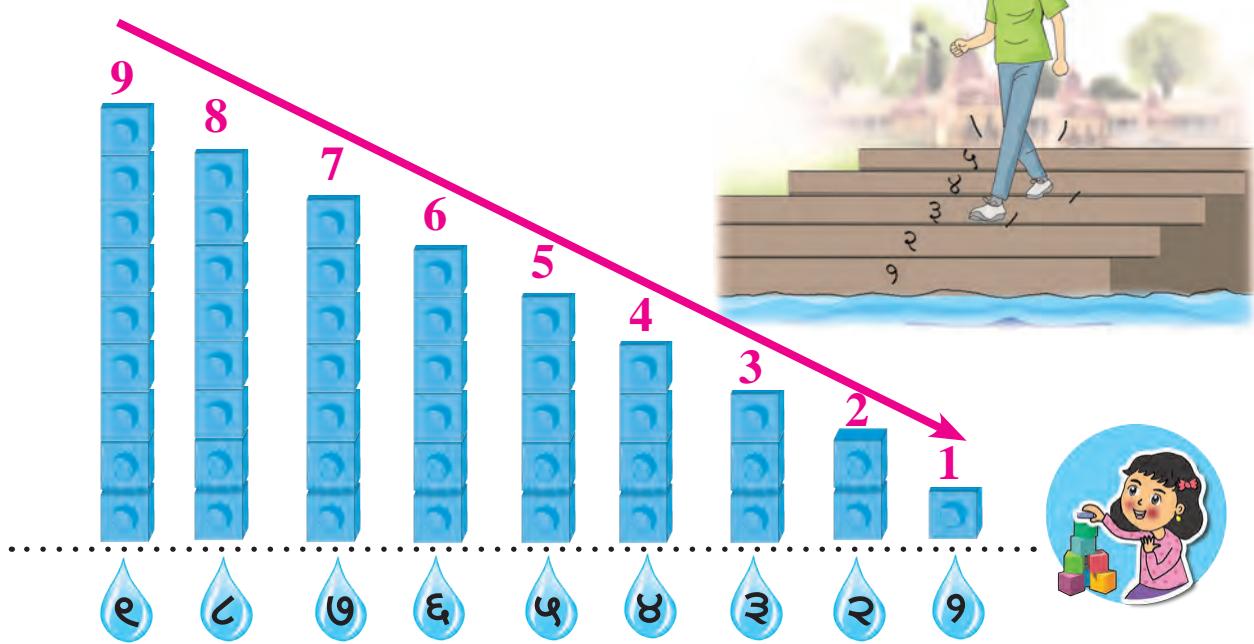
चढत्या क्रमाने संख्या लिही.

(Write the numbers in ascending order.)

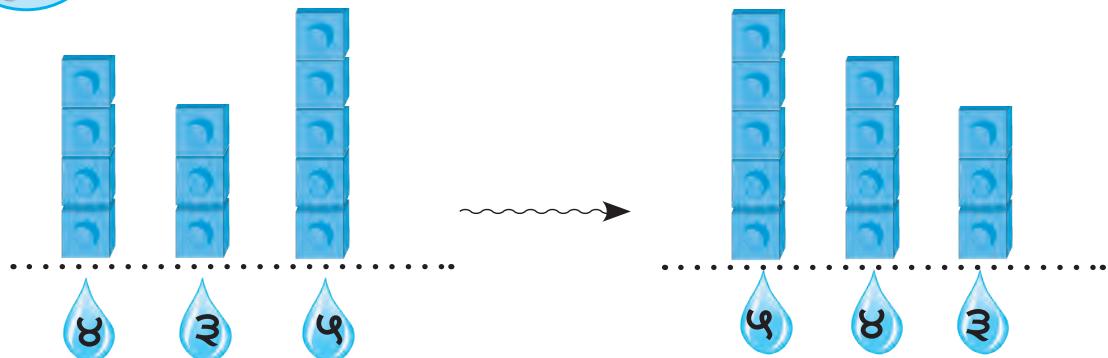

उत्तरता क्रम (Descending order)

ठोकळे पहा. उत्तरता क्रम लावू.

(Look at the blocks. Arrange in descending order.)

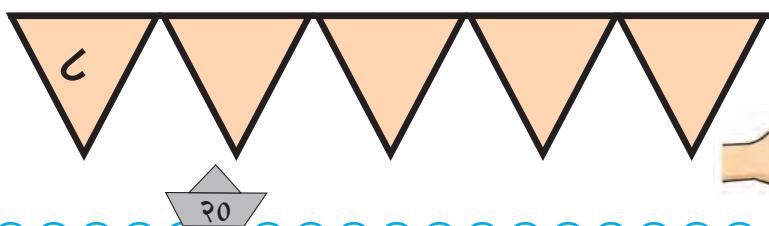

उत्तरत्या क्रमाने संख्या लिही.

(Write the numbers in descending order.)

चला शिकूया.

- कृतींच्या साहाय्याने संख्यांचा चढता व उत्तरता क्रम समजून घेणे.

ध य

धरण (dam) धबधबा (waterfall)

धार (stream)

गाय (cow)

यान (spaceship)

ध

य

ध

बंधारा	पेय
धुके	जलाशय
इंद्रधनुष्य	जलमय
धुमाकूळ	संचय

य

ध

ध ध ध ध

य

य य य य

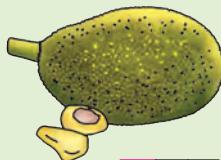
फ औ

फवारणी (spraying)

फावडे (spade)

फणस
(jackfruit)

फ

ओढा (rivulet)

ओगराले

ओहोळ (brook)

ओ

फजिती

ओघळ

फेस

ओळ

फुगा

ओलावा

फुगवटा

ओलसर

ओ

फ फ फ फ फ

ओ ओ ओ ओ ओ

ज श

जहाज (ship)

जग (jug)

जलाशय (reservoir)

ज

शहाळे (fresh coconut)

शेततळे

शीड (mast)

श

ज

जल

आकाश

जड

शहर

हजेरी

शुद्ध

जलतरंग

शीत

श

ज

ज ज ज ज

.....

.....

श

श श श श

.....

.....

ो

य ऋ यो

फ ऋ फो

ज ऋ जो

श ऋ शो

मो

मा रो

वाच आणि लिही. (Read and write.)

शोध योजना ओहोटी

जोरदार धोतर जोरात

मोट मोड धोका

चला शिकूया.

- ध, य, फ, ओ, ज, श या अक्षरांची ओळख होणे.
- ध, य, फ, ओ, ज, श या अक्षरांचे लेखन करता येणे.
- ठे या स्वरचिन्हाची ओळख होणे.

बेरीज (Addition)

माझा १ रेनकोट
(My 1 raincoat)

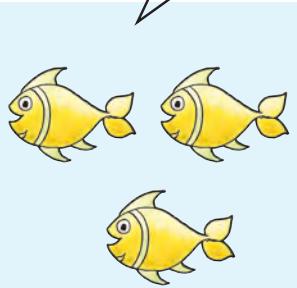
माझा पण १ रेनकोट
(Mine also 1 raincoat)

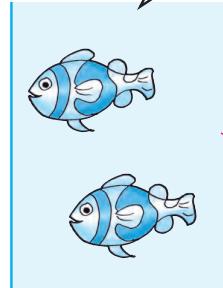
एकूण २ रेनकोट
(Total 2 raincoats)

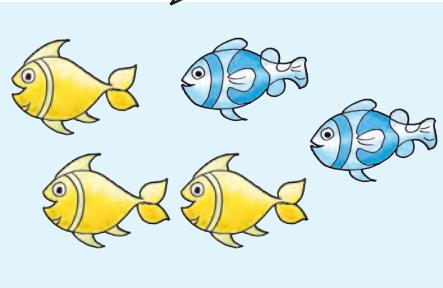
३ पिवळे मासे
(3 yellow fish)

२ निळे मासे
(2 blue fish)

मिळून झाले □ मासे.
(Total fish □)

$$\begin{array}{ccc} \text{उपरी भाग} & & \text{नीची भाग} \\ \boxed{3} & + & \boxed{9} = \boxed{} \\ (3) & + & 1 = \boxed{} \end{array}$$

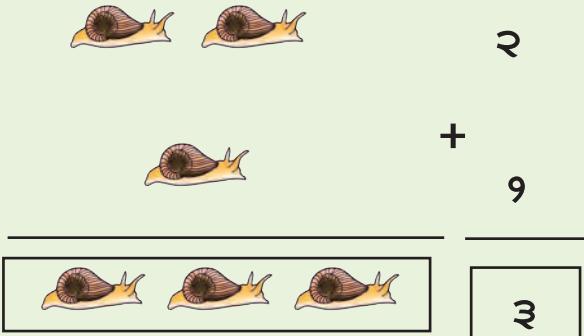
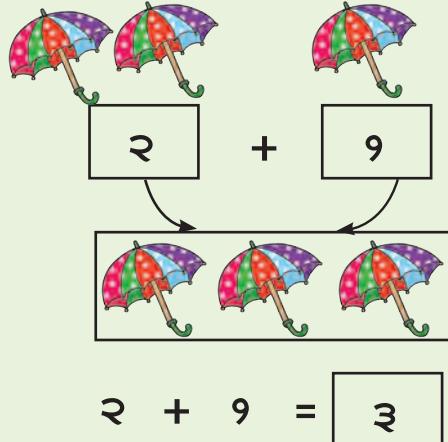
$$\begin{array}{ccc} \text{उपरी भाग} & & \text{नीची भाग} \\ \boxed{2} & + & \boxed{0} = \boxed{} \\ (2) & + & 0 = \boxed{} \end{array}$$

बेरीज करणे म्हणजे मिळवणे, जमवणे, वाढवणे, एकत्र करणे, मिसळणे इत्यादी.

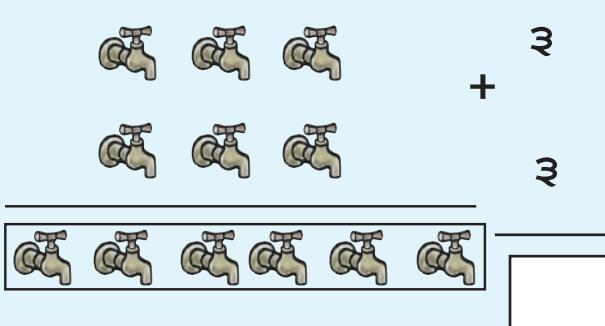
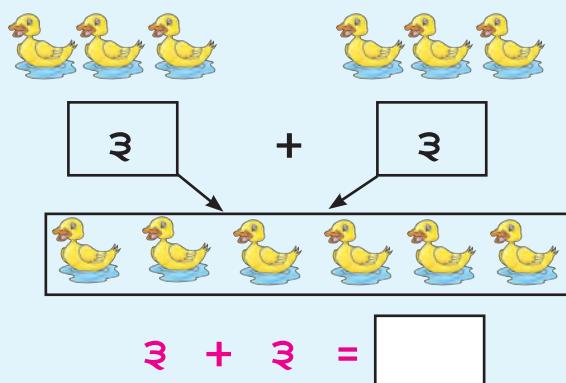
(Addition means putting things together, collecting, increasing, uniting, mixing etc.)

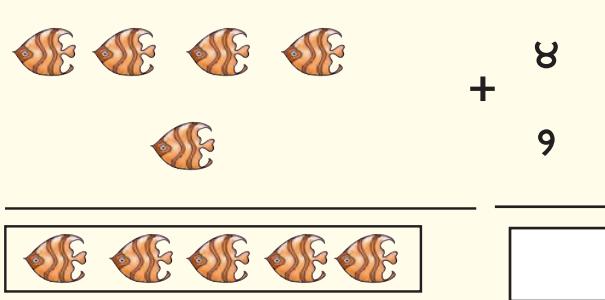
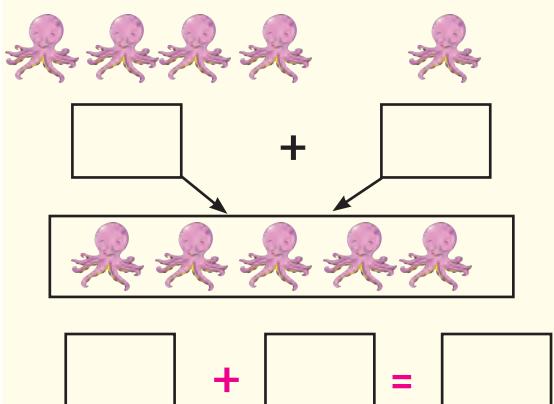
मोज व बेरीज कर. (Count and add.)

दोन अधिक एक बरोबर तीन. (Two plus one is equal to three.)

तीन अधिक तीन बरोबर सहा. (Three plus three is equal to six.)

चार अधिक एक बरोबर पाच. (Four plus one is equal to five.)

बेरजेसाठी ‘+’ हे चिन्ह वापरतात आणि ते ‘अधिक’ असे वाचतात.

समानतेसाठी ‘=’ हे चिन्ह वापरतात व ते ‘बरोबर’ असे वाचतात.

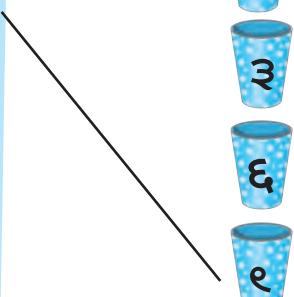

कोडी सोडव. (Solve the puzzles.)

रेघेने जोडी जुळव.
(Match a pair using line.)

$9 + 2$
$5 + 9$
$9 + 2$
$8 + 3$

बघ आणि सोडव.
(Look and solve.)

+

$$= \boxed{9}$$

+

$$= \boxed{}$$

+

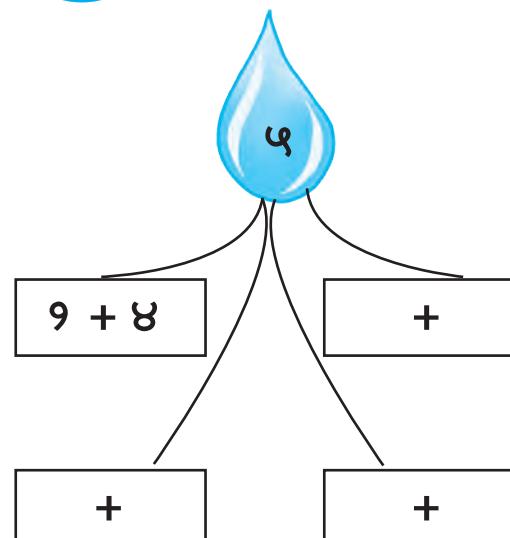
$$= \boxed{}$$

चला शिकूया.

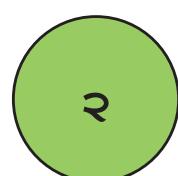
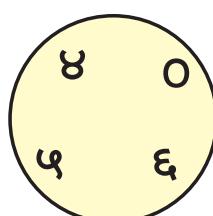
- ९ पर्यंतच्या संख्यांची बेरीज करता येणे.

बेरीजसूपात लिही.
(Write in the form of addition.)

तोंडी बेरीज कर.
(Add orally.)

$$0 + 2 = 2$$

$$6 + 2 = \boxed{}$$

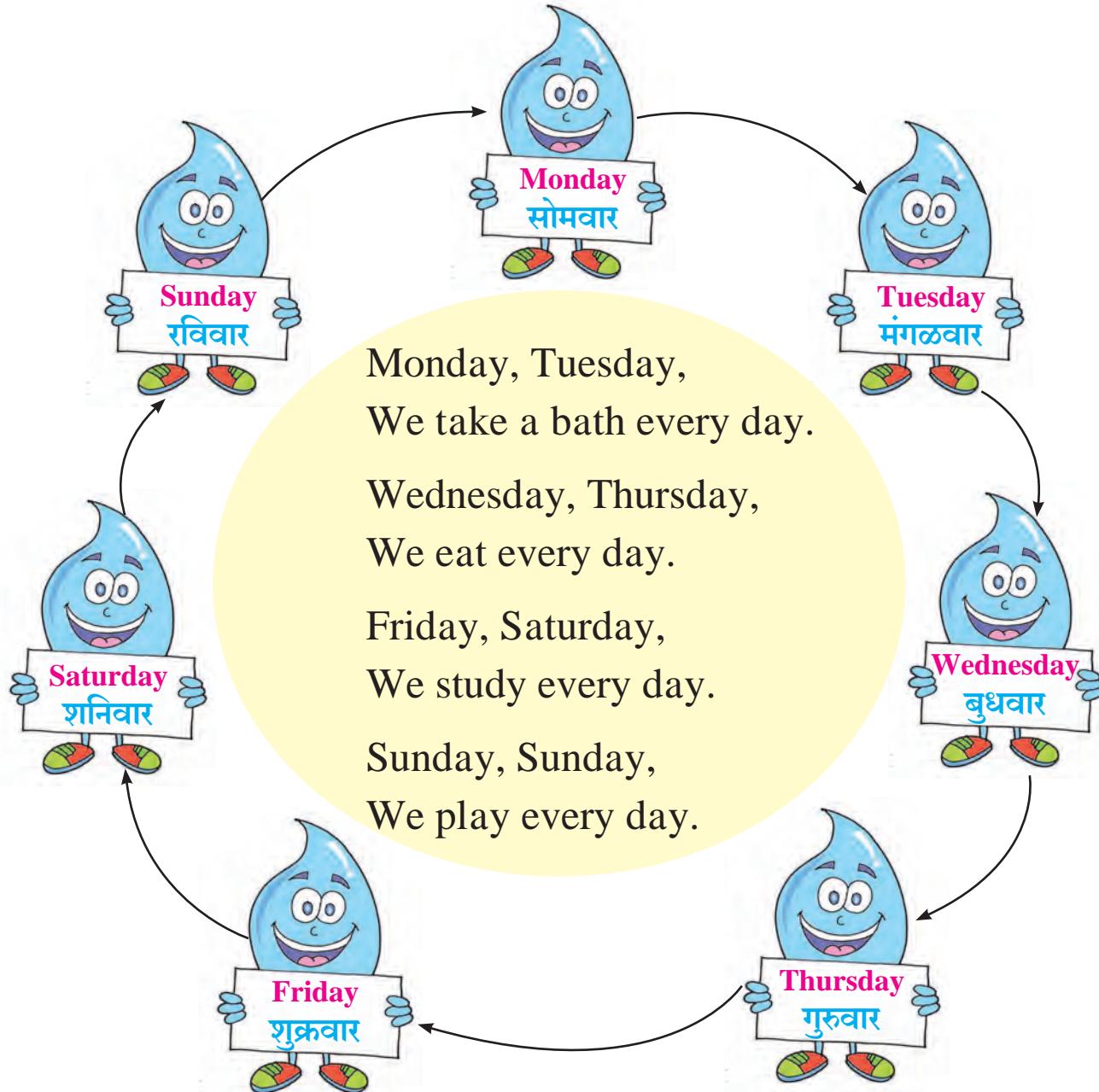
$$5 + 2 = \boxed{}$$

$$8 + 2 = \boxed{}$$

Days of the Week (आठवड्याचे वर)

Let's learn :

- To sing and recite a poem with actions.
- The days of the week in English.

Conversation (संवाद/संभाषण)

Anay : May I have some water, please?

Trisha : Yes, here it is.

Anay : Thank you, Trisha.

Trisha : You are welcome, Anay!

Rehan : What are you doing, Vihan?

Vihan : I am watering the plants.

Rehan : Ok. Please close the tap after watering.

Joseph : Will you help me to close the tap, Anvi?

Anvi : Sure, Joseph. Why not?

Joseph : It is very tight. What can we do?

Anvi : You are right. Let's try again.

Joseph: Yes. We did it.

Anvi : Save water, save life!

Listen and repeat. (एक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

please (कृपया)

welcome(स्वागत)

thank you (आभारी आहे)

water (पाणी)

plant (रोपटे)

watering (पाणी देणे)

close (बंद)

save (वाचव)

Let's learn :

- To listen and follow simple instructions.
- To respond appropriately in English or in mother tongue.

Action Time

Do you hear water sounds around you?
Let's listen to some of them.

Pitter patter, pitter patter!
What is it?
It's raining on the house top.

Pour... pour... pour
What is it?
It is water.

Drip drip, drip drip!
What is it?
It's water dripping from the tap.

Splish splash, splish splash!
What is it?
Rani is jumping in the puddle.

Listen and repeat. (एक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

splish-splash

pitter-patter

drip-drip

pour-pour

Let's learn :

- To narrate and enact an event.

Observe the pictures and match them to the correct sound.

(चित्रांचे निरीक्षण कर आणि योग्य ध्वनीशी जोडी लाव.)

pitter-patter

pour-pour

splash-splash

drip-drip

Listen carefully and guess what is it.

(लक्षपूर्वक ऐक आणि काय आहे ते ओळख.)

Pitter patter ..pitter patter...
What is it ?

Splash splash....splash splash
What is it ?

It's water dripping
from the tap. Let's
close it.

Drip drip...drip drip
What is it ?

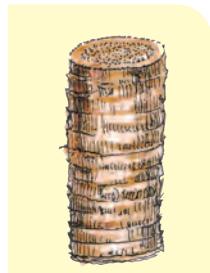
Let's learn :

- All about nouns and verbs.
- To listen to some sounds.

नारळ (Coconut)

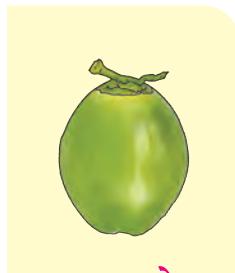
नारळाचे खोड
(Coconut stem)

नारळाची झावळी
(Coconut fronds)

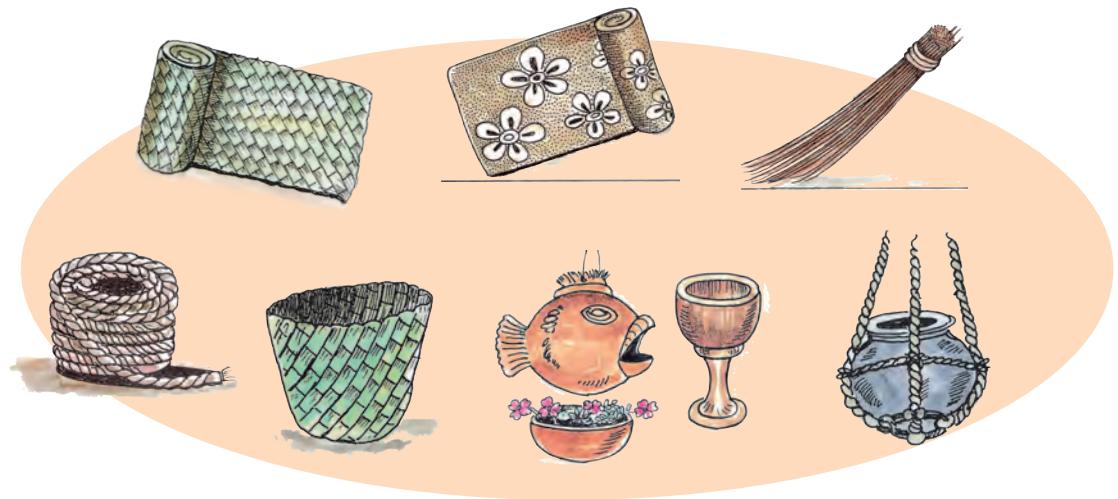
नारळाचा फुलोरा
(Coconut blossom)

शहाले
(Fresh coconut)

नारळ
(Coconut)

The Different Uses

तुमच्या परिसरात असणाऱ्या झाडांचे
उपयोग सांगा.

चला शिकूया.

- नारळाच्या झाडाचे निरीक्षण करून आपल्या शब्दांत वर्णन करणे.
- नारळाच्या झाडापासून तयार होणाऱ्या विविध वस्तूंची नावे सांगणे.

Letters and words associated with the same sound. (ध्वनीशी संबंधित अक्षरे आणि शब्द)

duck
(बदक)

dew (दव)

dam (धरण)

doll (बाहुली)

flow
(प्रवाह)

fan
(पंखा)

fruits (फळे)

fish (मासा)

d

m

mist
(धुके)

monsoon
(मानसून/मोसमी पाऊस)

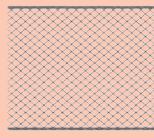
mug (मग)

muskmelon
(खरबूज)

nest (घरटे)

net (जाळी)

n

nose (नाक)

neck (मान)

egg (अंडे)

engine (इंजिन)

elephant
(हत्ती)

elbow (कोपर)

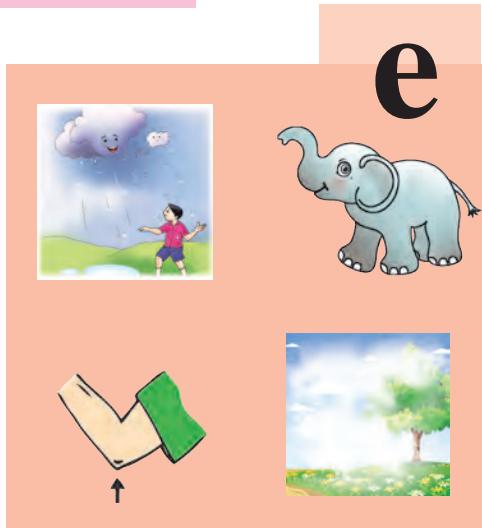
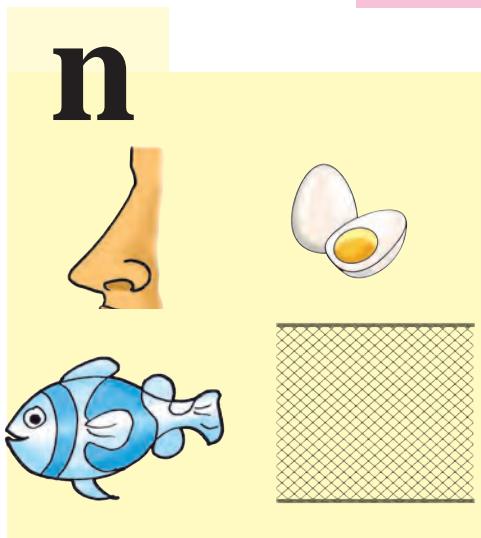
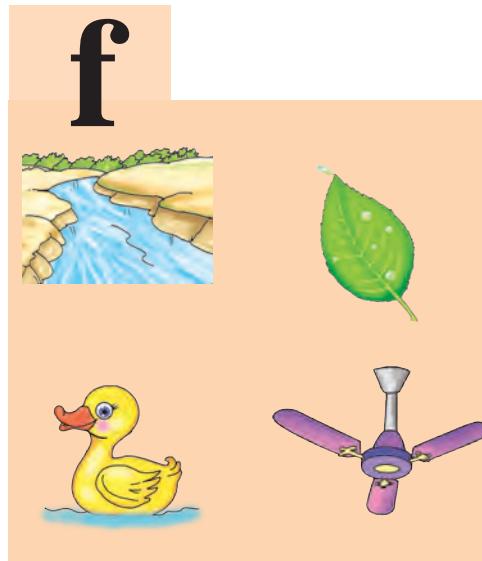
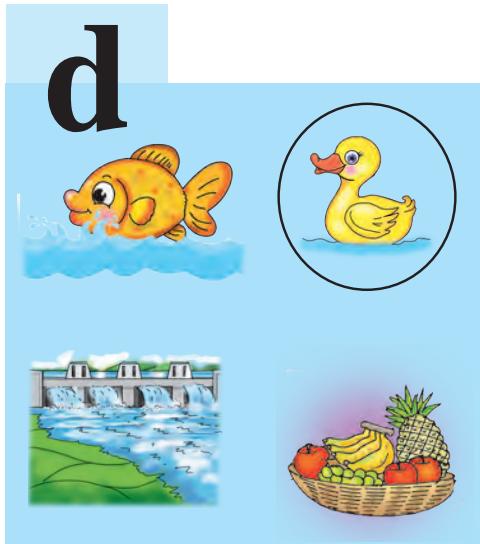
e

Let's learn :

- The letters of the alphabet - d, f, m, n, e.
- Words associated with the letters of the alphabet - d, f, m, n, e.
- To associate letters with their corresponding pictures.

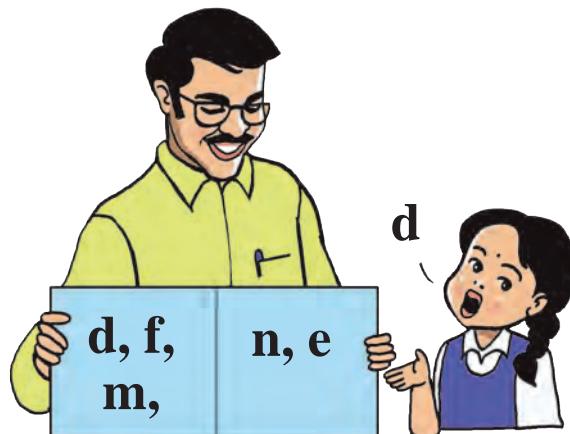

Circle the correct pictures for the given letter.
(योग्य चित्रांना गोल कर.)

Listen and repeat. (एक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

d	ड
f	फ
m	म
n	न
e	ए

Spot the given letter in each of the words and join the same. (प्रत्येक शब्दामधील दिलेले अक्षर ओळख आणि त्याच्याशी जोड.)

d

dog

pad

duck

did

doctor

f

fan

fruit

fish

frog

frock

m

mango

mat

monkey

moon

mummy

n

net

bin

man

no

fan

e

egg

energy

head

ten

net

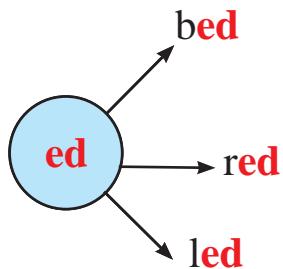
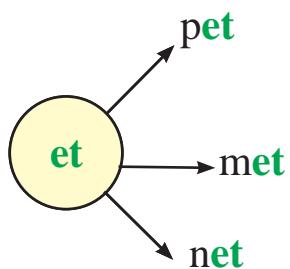
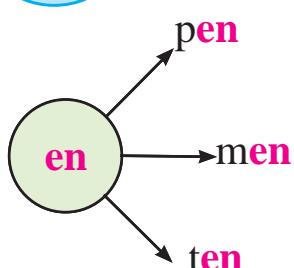
Let's learn :

- To identify the letters d, f, m, n, e.
- To identify letter sounds.

Word family (शब्दकुल)

pen - ten

pet - net

bed - led

Trace the following. (अक्षरे गिरव.)

d		d d d d d d d d
f		f f f f f f f f
m		m m m m m m m m
n		n n n n n n n n
e		e e e e e e e e

Let's learn :

- To identify and recognize the letters of the alphabet - d, f, m, n, e.
- To trace the letters of the alphabet - d, f, m, n, e.

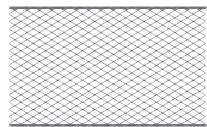

Look at the picture and complete the word.

(चित्र पाहा आणि शब्द पूर्ण कर.)

10

m ... n

b ... d

p ... n

t ... n

n ... t

Let's practise. (सराव करूया.)

Let's learn :

- To trace the letters of the alphabet - d, f, m, n, e.
- Picture recognition.

वजाबाकी (Subtraction)

चित्र बघूया. वजाबाकीची गोष्ट सांगूया.

(Look at the picture and tell the story of subtraction.)

?

एकूण बेडूक होते
(Total number of frogs were)

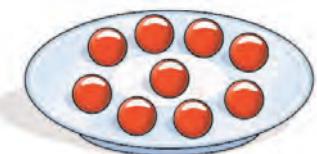
एकाने मारली उडी.
(One jumped off) राहिले
(Remained behind)

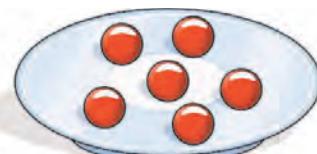
?

एकूण माणसे होती
(Total number of people were)

उतरली माणसे
(People got off) राहिली
(Remained behind)

?

बशीत होते मणी
(Beads in the saucer)

काढून घेतले मणी
(Beads taken away) राहिले मणी
(Beads remained)

वजाबाकी करणे म्हणजे कमी करणे, काढून टाकणे, खर्च करणे, घटवणे,
बाजूला काढणे, फरक काढणे इत्यादी.

वजाबाकी कर. (subtract.)

एकूण घडे तीन, त्यांतील फुटले एक, उरली किती?

३

१

२

एकूण घडे
(Total pots)

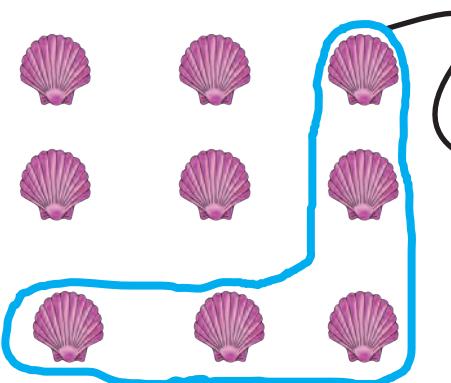
फुटला घडा
(Broken pot)

उरले घडे
(Pots remained)

$$\begin{array}{r} 6 \\ - 2 \\ \hline 4 \end{array}$$

$$\boxed{6} - \boxed{2} = \boxed{}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\boxed{9} - \boxed{5} = \boxed{}$$

एका संख्येतून दुसरी संख्या वजा करण्यासाठी, ‘–’ हे चिन्ह वापरतात.
ते ‘वजा’ असे वाचतात.

(The sign ‘–’ is used to subtract one number from the other. It is read as ‘minus’.)

वजाबाकी कर. (Subtract.)

२

-

२

=

०

फुलदाणीमध्ये

सलोनीने

फुलदाणीत शिल्लक

 २ फुले होती. २ फुले बाहेर काढली.फुले ०

$$\begin{array}{r} 9 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ - \quad \square \\ \hline 0 \end{array}$$

$$3 - 3 = \square$$

$$5 - \square = 0$$

७

-

०

=

७

फुलदाणीमध्ये

नमिताने एकही फूल

फुलदाणीत शिल्लक

 ७ फुले आहेत.

घेतले नाही.

फुले ७

$$\begin{array}{r} 5 \\ - 0 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ - \quad \square \\ \hline 4 \end{array}$$

$$6 - 0 = \square$$

$$\square - 0 = 4$$

चला शिकूया.

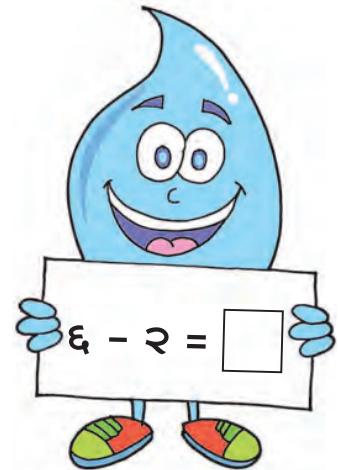
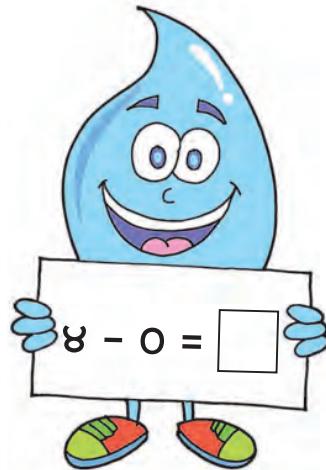
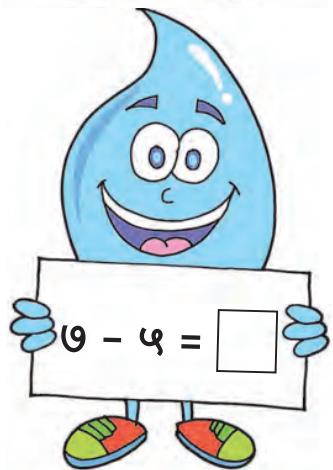
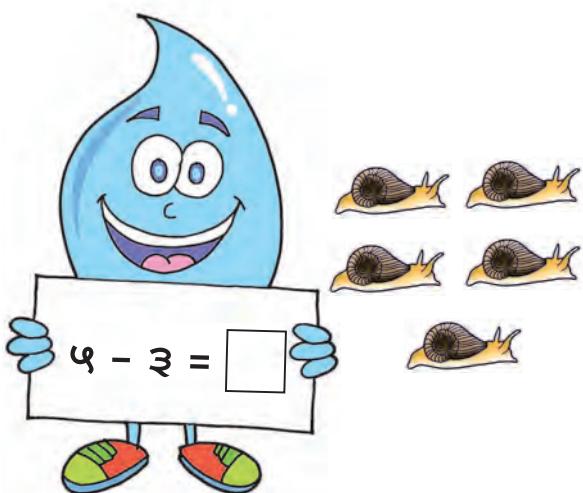
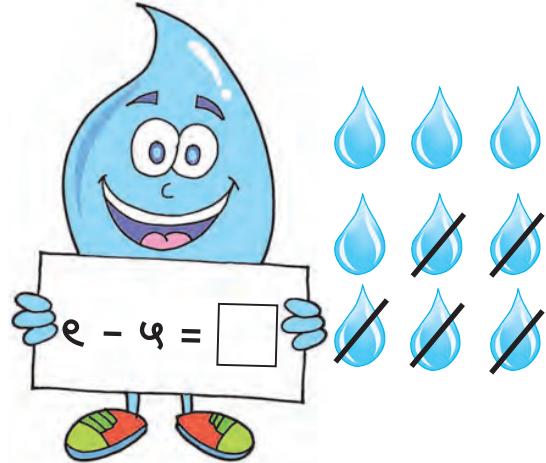
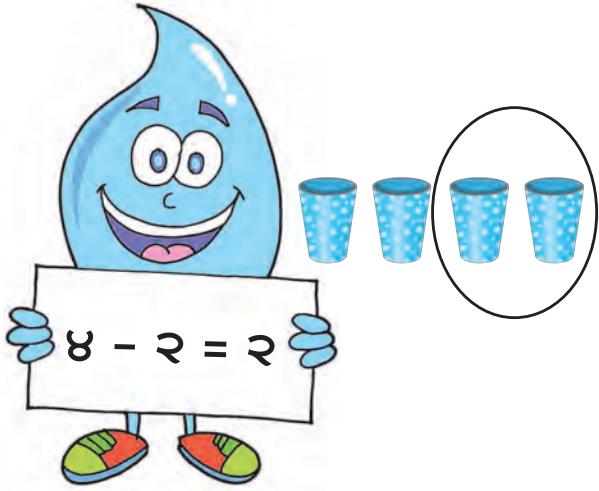
- १ पर्यंतच्या संख्यांची वजाबाकी करता येणे.

वजाबाकी कर. (Subtract.)

विनामूल्य वितरणासाठी

रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिही.

(Fill in the blanks with correct number.)

२	+	३	=	५	५	-	३	=	२
३	+	२	=	<input type="text"/>	५	-	<input type="text"/>	=	३
<input type="text"/>	+	५	=	८	<input type="text"/>	-	<input type="text"/>	=	३
<input type="text"/>	+	०	=	५	<input type="text"/>	-	<input type="text"/>	=	५

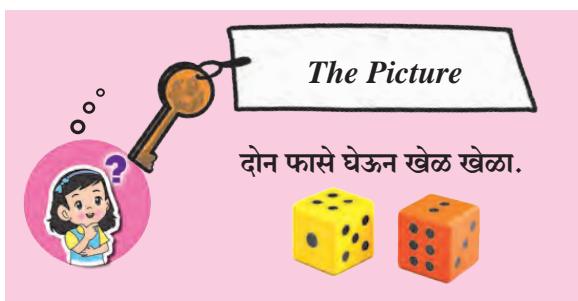
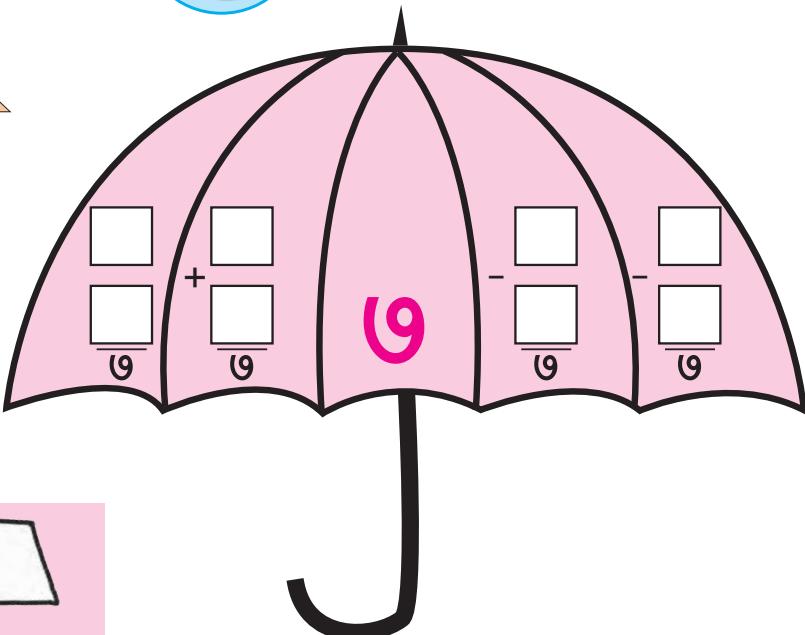

सोडव. (Solve.)

७ कसे मिळतील?
(How will you get 7?)

५	+	४	=	९
+	<input type="text"/>	-	<input type="text"/>	-
३	+	९	=
=	<input type="text"/>	=	<input type="text"/>	=
८	-	=	५

चित्र गप्पा (Picture talk)

चला शिकूया.

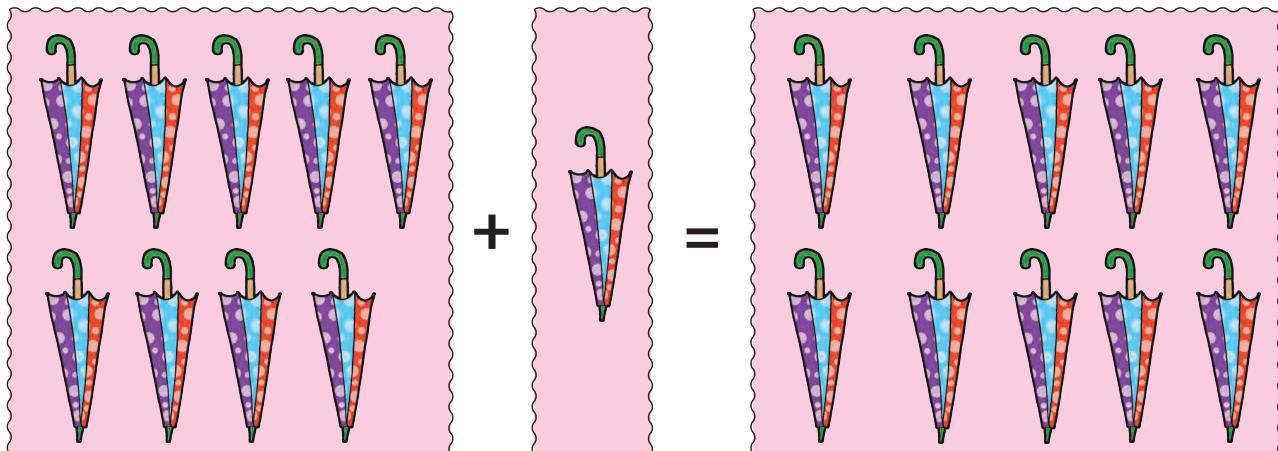
- पाण्याचे विविध उपयोग समजून घेणे.
- अभ्यासलेल्या संकल्पना, संबोध यांचा सराव करणे.

१० या संख्येची ओळख व लेखन

(Introduction and writing of the number 10)

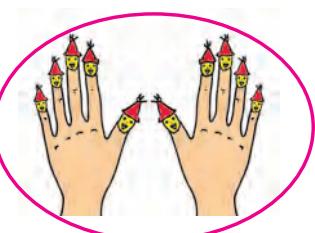

$$9 + 1 = 10$$

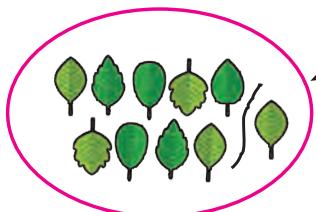
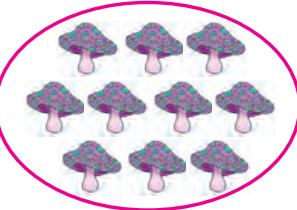
नऊ अधिक एक बरोबर दहा

संख्या गप्पा (Number talk)

दहा
(Ten)

१०

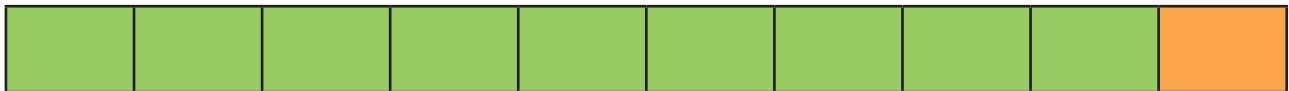
नऊ आणि एक
मिळून झाले दहा

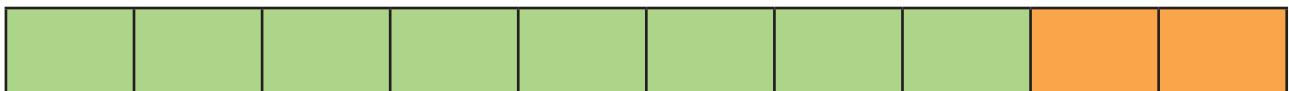
(Nine plus one is equal to ten.)

रंग भरूया। 90 तयार करूया。
(Let's fill the colours. Let's make 10.)

$$\underline{9} + \underline{9} = 90$$

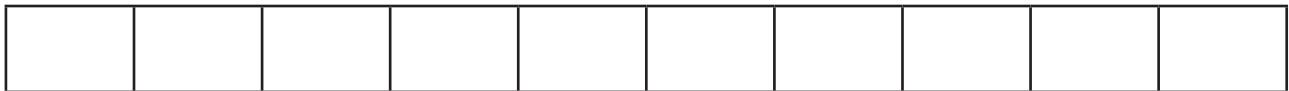
$$\underline{6} + \underline{3} = 90$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 90$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 90$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 90$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 90$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 90$$

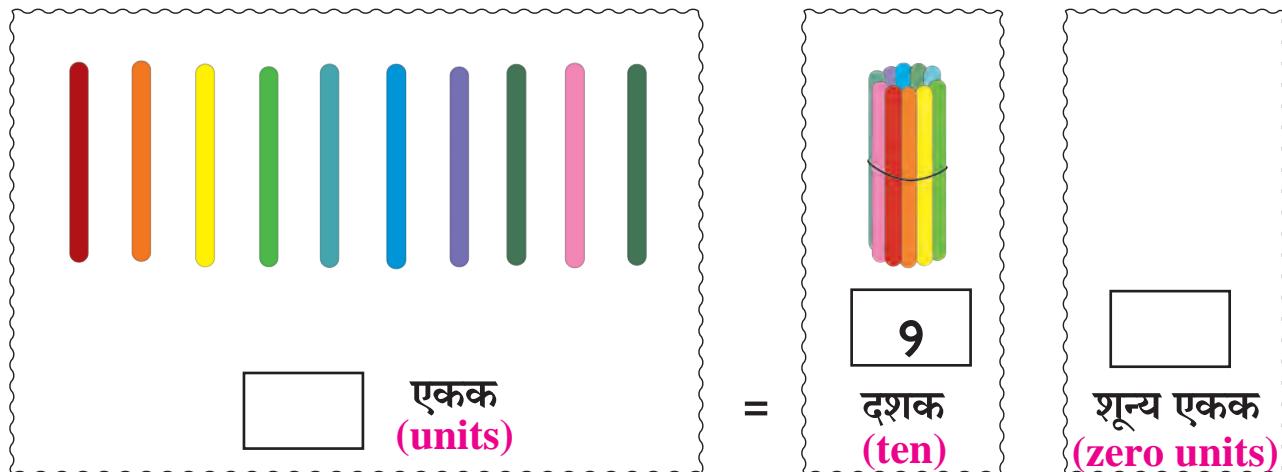
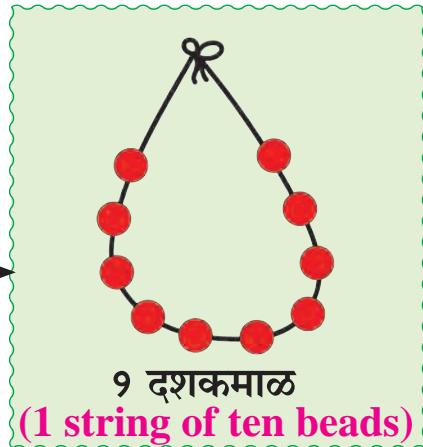
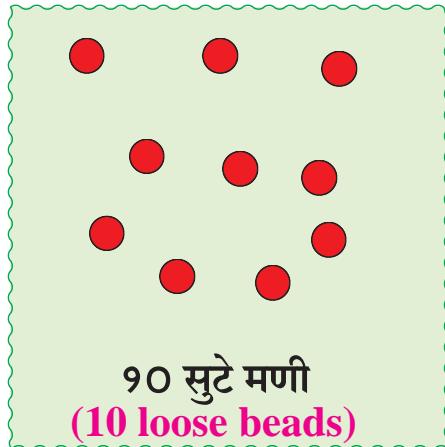
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 90$$

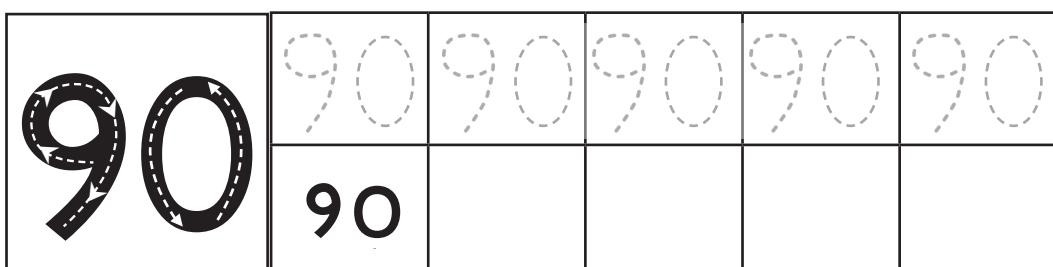

दशकाची ओळख

(Introduction of tens)

दहा एकक म्हणजे एक दशक शून्य एकक.
(Ten units means one ten and zero units.)

चला शिकूया.

- १ आणि १ मिळून होतात १० हे समजणे.
- १ नंतर क्रमाने येणारी पुढची संख्या १० आहे हे समजणे.
- दशक व एकक ही संकल्पना स्पष्ट होणे.

दशक	एकक
9	0

आनंदाने गाऊया

(Let's sing happily.)

आनंदाने गाऊया
रिमझिम पाऊस झेलूया

झिम झिम झारती धारा न
भिर भिर भिरार वारा न

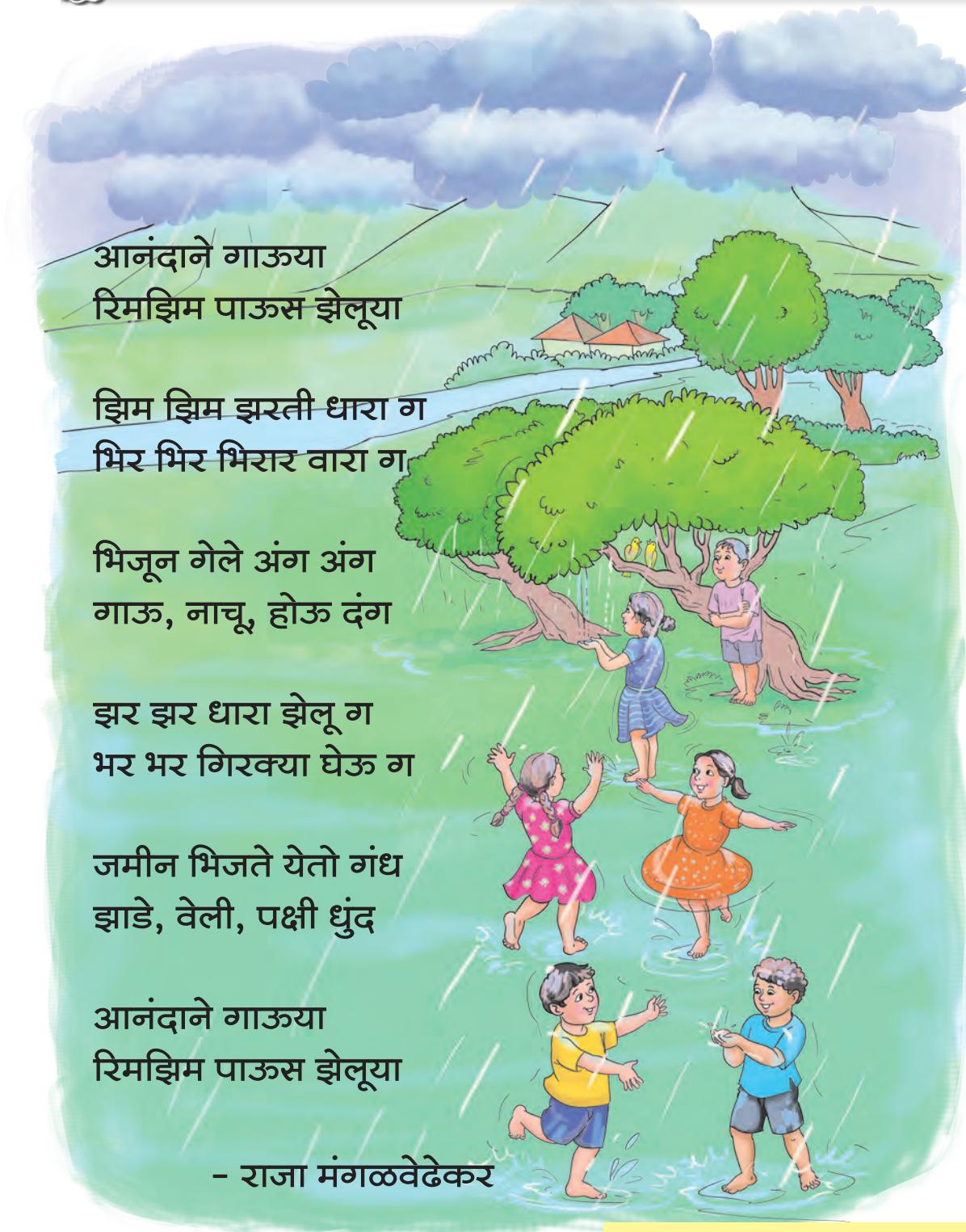
भिजून गोले अंग अंग
गाऊ, नाचू, होऊ दंग

झर झर धारा झेलू न
भर भर गिरक्या घेऊ न

जमीन भिजते येतो गंध
झाडे, वेली, पक्षी धुंद

आनंदाने गाऊया
रिमझिम पाऊस झेलूया

- राजा मंगळवेढेकर

चला शिकूया.

- साभिनय व तालासुरात गीतगायन करणे.
- गाण्याचा आनंद घेणे.

ਣ ਖ

ਪਾਣਪੋਈ

ਜਲਤਰਣ (swimming)

ਪਾਣਵਠਾ
(water-hole)

ਣ

ਖਡਕ (rock)

ਖੇਕਡਾ (crab)

ਖਾੜੀ (creek)

ਖ

ਣ

ਵਲ਼ਣ

ਖਲਗੇ

ਪਾਣੀ

ਸਖੋਲ

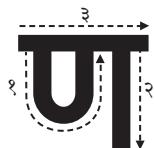
ਧਰਣ

ਖੋਰੇ

ਪਾਣਲੋਟ

ਖਲਖਲਾਟ

ਖ

ਣ ਣ ਣ ਣ

.....

.....

ਖ ਖ ਖ ਖ

.....

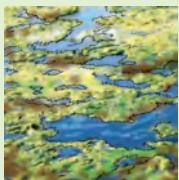
.....

थ औ

थवा (flock)

पाणथळ (swamp)

थेंब (drop)

थ

औषध (medicine)

औत (plough)

औक्षण

औ

थ

उथिळ

औसा

थैमान

औटुंबर

अथांग

औपचारिक

थुईथुई

औषधोपचार

औ

थ

थु थु थु थु

थु थु थु थु

औ

उआ आ आ आ

उआ आ आ आ आ आ आ

भ

भाजीपाला
(vegetable)

भाकरी
(bhakari)

भोवरा
(top)

भ

भ

भरणे

भय

भरपूर

भावना

भारत

भीषण

भयभीत

भोवती

भूमी

भाग

भिजणे

भरती

भ भ भ भ भ भ

मै

य मै यौ

फ मै फौ

ज मै जौ

श मै शौ

मा गी

वाच आणि लिही. (Read and write.)

हौद

गौरव

मौज

चौक

नौका

चौथा

फौज

कौतुक

कौलारू

औत

चला शिक्क्या.

- ण, ख, थ, औ, भ या अक्षरांची ओळख होणे.
- ण, ख, थ, औ, भ या अक्षरांचे लेखन करता येणे.
- ऊ या स्वरचिन्हाची ओळख होणे.

स्वरचिन्हे जोड़.

ा ि ऀ ु ू इ ई ऊ ऌ

क	का	कि	की	कु	कू	के	कै	को	कौ
म
ल
घ
र
ब
न
स
प
त
च
ळ
ह
झ
द
ড
વ
গ
ধ
য
ফ
জ
শ

वाचनपाठ

सुजयने
चाळणीने
माती
चाळली.

पाणी घेऊन
मातीत मिसळले.

सुजयने मातीत पाणी घालून
माती मळली.

सुजय, हर्षीद व
जोसेफने मिळून
मातीपासून छान छान
खेळणी, फळे तयार
केली.

खेळणी, फळे वाळवली.
छान छान सजवली.

Construction

परिसरातील उपलब्ध साहित्याचा
वापर करून विविध वस्तू बनवा.

चला शिकूया.

- मातकामाचा आनंद घेणे.
- चित्रांतील सूक्ष्म व दृश्य पैलूंचे निरीक्षण करणे.
- यापूर्वी झालेली अक्षरे, शब्द यांचे ध्वनी समजून घेणे.

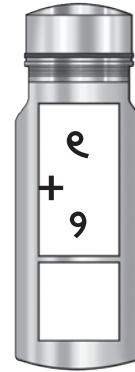
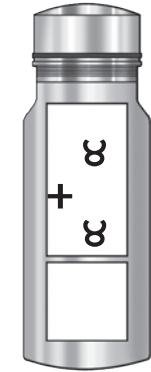
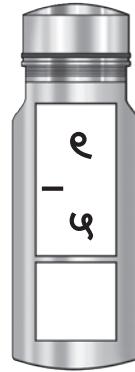
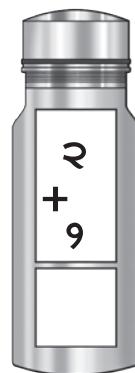
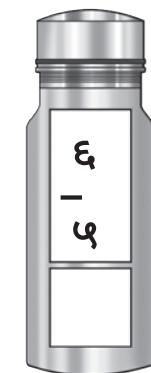
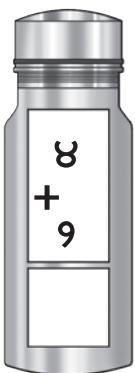
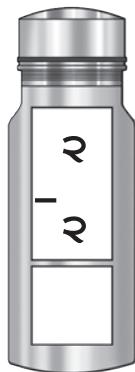
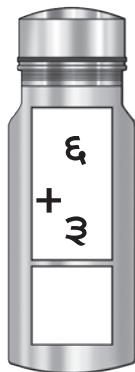
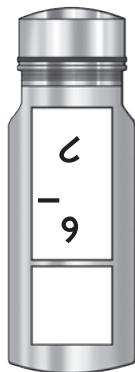
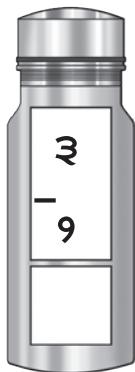
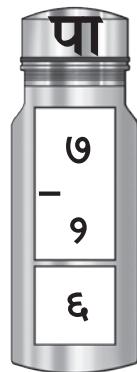

उदाहरण सोडव. उत्तर लिही. उत्तरासाठीचे अक्षर लिही.
(Solve example. Write answer. Write the given letter for the answer.)

०	९	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
त	ळा	णी	ची	ग	का	पा	ब	र	च	ज

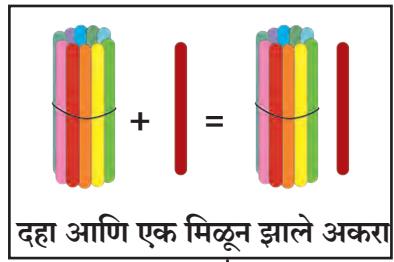
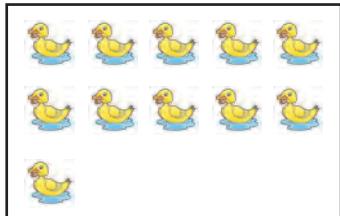
वरील उदाहरणे सोडवल्यानंतर कोणते घोषवाक्य मिळाले ते लिही.

९९ ते २० ची ओळख व लेखन

(Introduction and writing of the numbers 11 to 20)

$$90 + 9$$

९ दशक आणि ९ एकक
(1 ten and 1 unit)

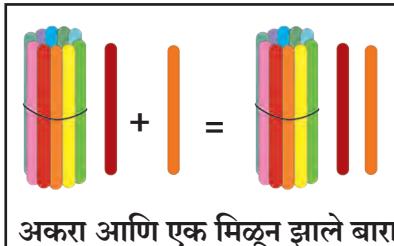
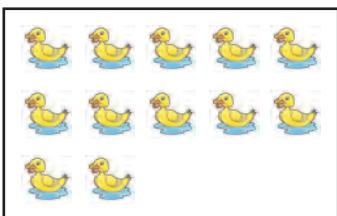
$$90 + 9$$

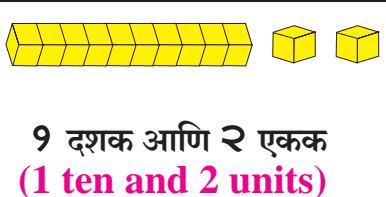
99				
----	--	--	--	--

99				
----	--	--	--	--

$$99 + 9$$

९ दशक आणि २ एकक
(1 ten and 2 units)

$$90 + 2$$

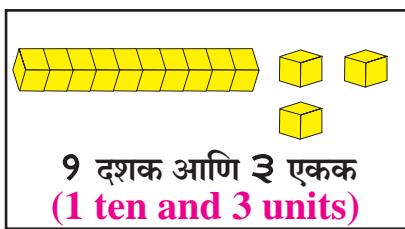
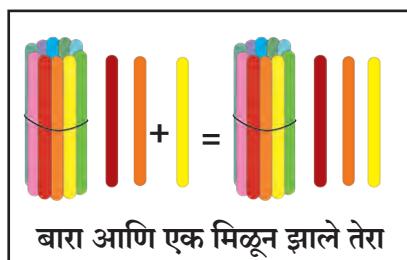
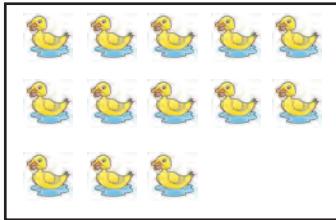

92				
----	--	--	--	--

92				
----	--	--	--	--

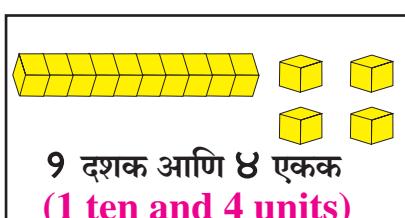
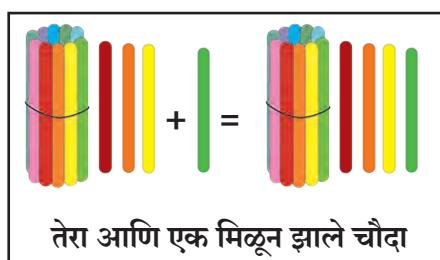
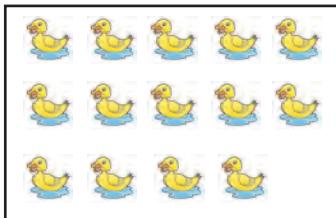
$$92 + 9$$

$$90 + 3$$

93
तेरा

93				
----	--	--	--	--

93				
----	--	--	--	--

$$93 + 9$$

$$90 + 4$$

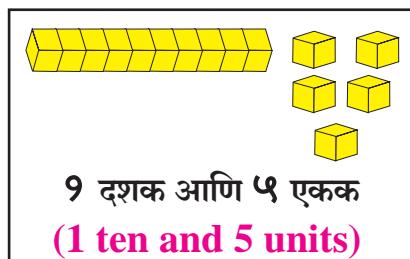
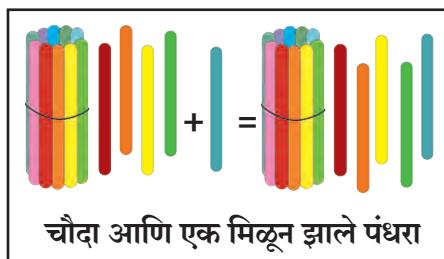
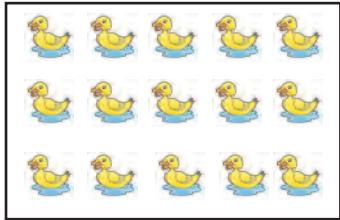
98
चौदा

98				
----	--	--	--	--

98				
----	--	--	--	--

५६

$$98 + 9$$

$$90 + 5$$

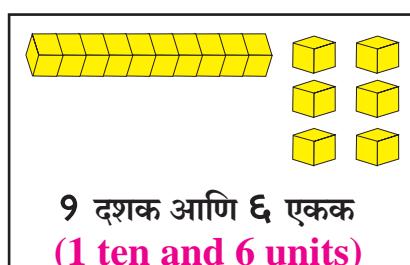
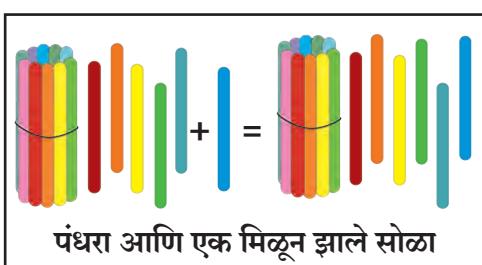
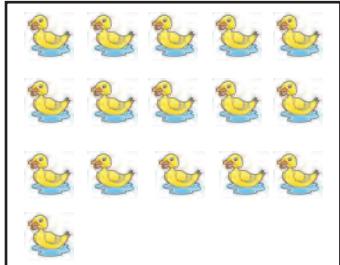
९५

पंधरा

99				
----	--	--	--	--

९५				
----	--	--	--	--

$$95 + 9$$

$$90 + 6$$

९६

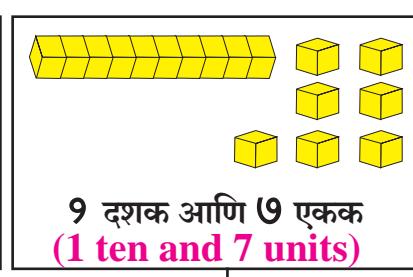
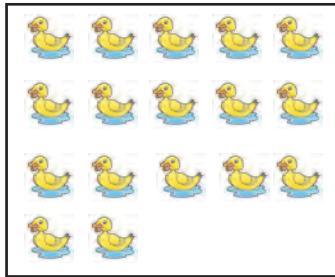
सोळा

९६				
----	--	--	--	--

९६				
----	--	--	--	--

$$96 + 9$$

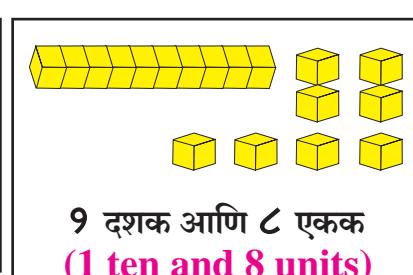
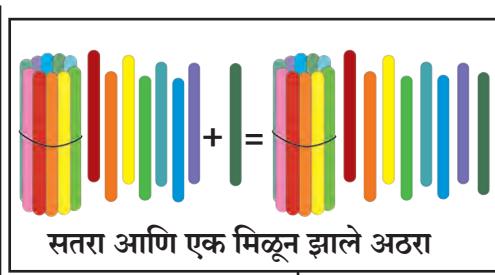
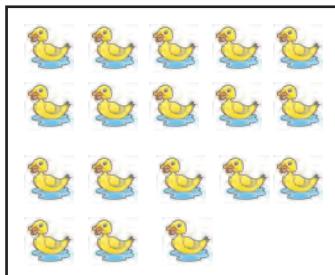
$$90 + 9$$

99
सतरा

99				
----	--	--	--	--

99				
----	--	--	--	--

$$99 + 9$$

$$90 + 8$$

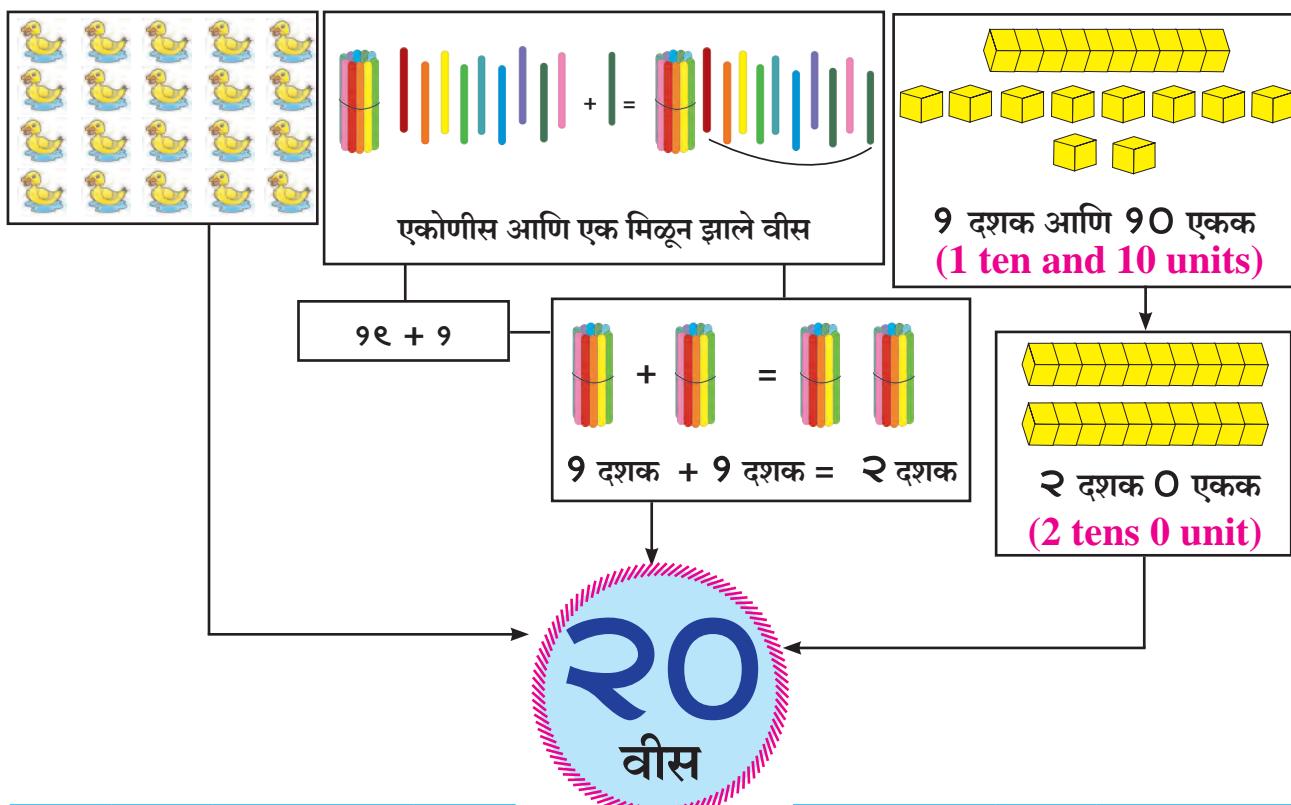
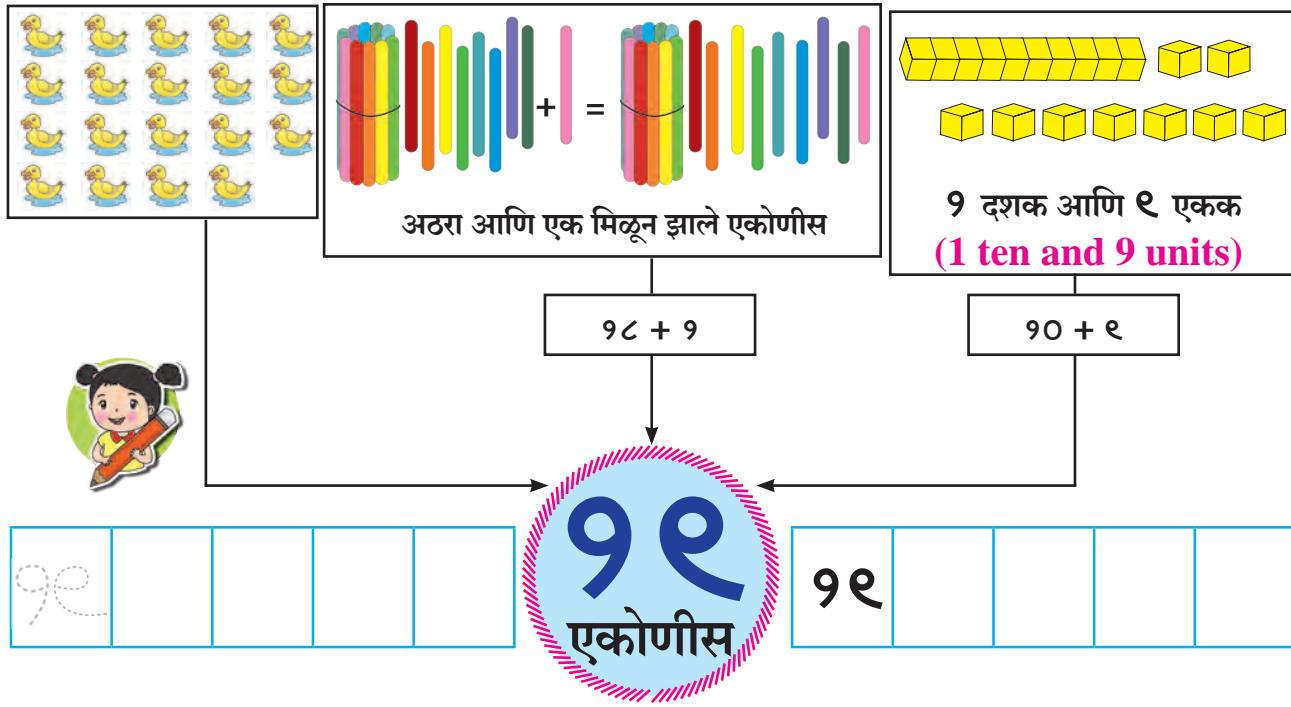
98
अठरा

98				
----	--	--	--	--

98				
----	--	--	--	--

चला शिकूया.

- ११ ते २० ची ओळख होणे.
- ११ ते २० चे वाचन व अंकात लेखन करणे.

वाच. लिही. (Read and write.)

दशक	एकक	अर्थ	संख्या	संख्यानाम	गिरव
9 दशक	+ 1 एकक	$90 + 9$	99	अकरा	
9 दशक	+ 2 एकक	$90 + 2$	<input type="text"/>	बारा	
9 दशक	+ 3 एकक	93	तेरा	
9 दशक	+ एकक	<input type="text"/>	चौदा	
....	+ एकक	<input type="text"/>	पंधरा	

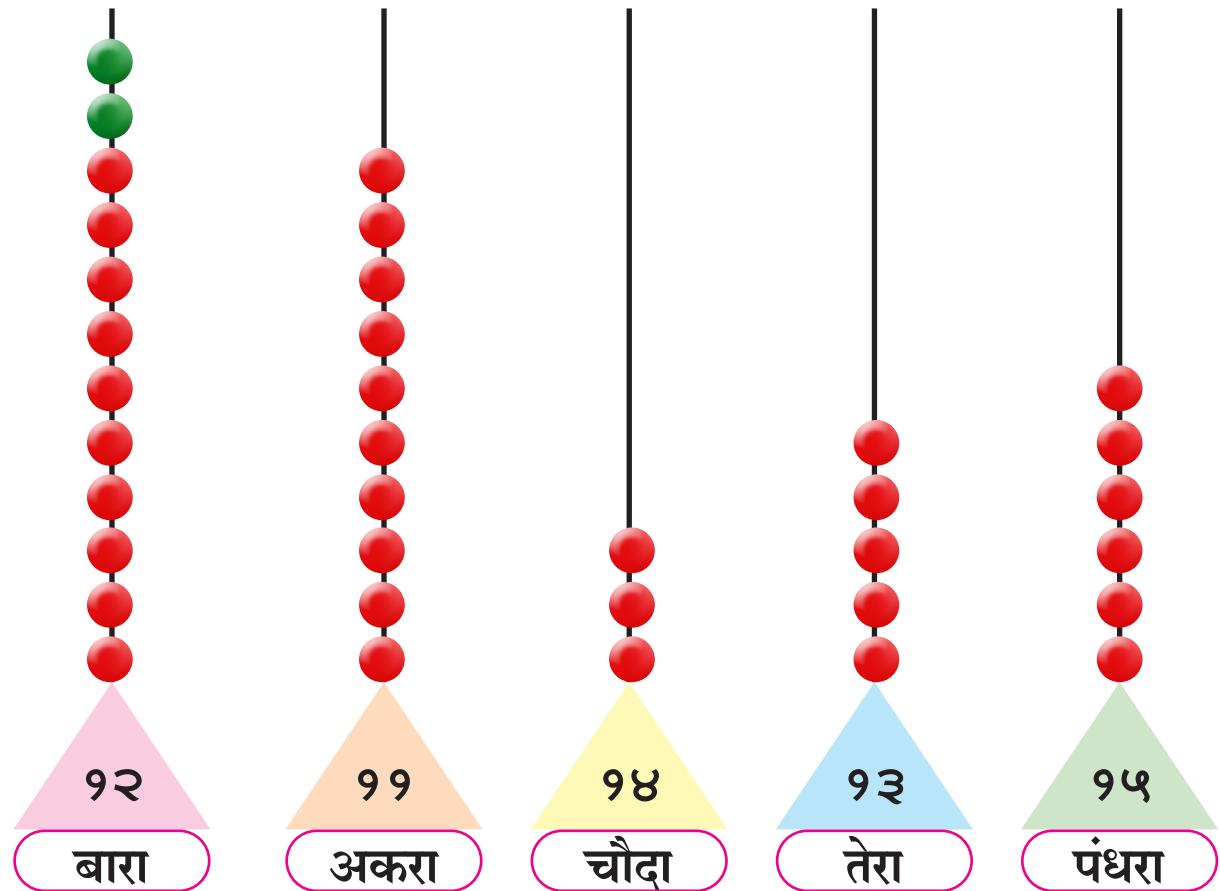
दशक	एकक	अर्थ	संख्या	संख्यानाम	गिरव
	 + ६ एकक	<input type="text"/>	सोळा	१६
	 + एकक	<input type="text"/>	सतरा	१७
	 + एकक	<input type="text"/>	अठरा	१८
	 + एकक	<input type="text"/>	एकोणीस	१९
	 + एकक	<input type="text"/>	वीस	२०

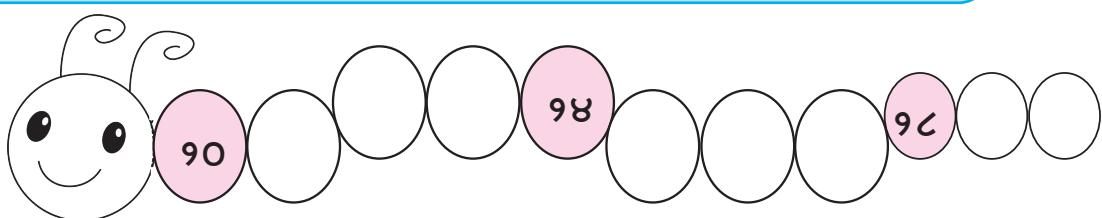

संख्येऽतके मणी वाढव.

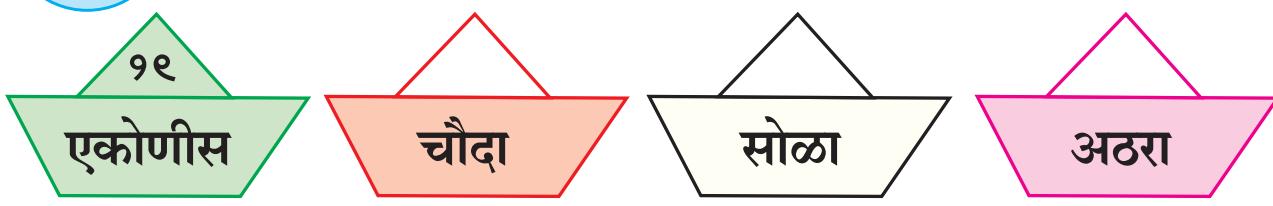
(Add the beads as per the given number.)

संख्या क्रमाने लिही. (Write the numbers in order.)

संख्या अंकात लिही. (Write the numbers in digits.)

बघ व कर (Look and do.)

99	$90 + 9$
92	$90 + 9$
98	$90 + 8$
90	$90 + 0$

99	पंधरा	$92 + 9$
97	तेरा	$96 + 9$
95	सतरा	$98 + 9$
93	एकोणीस	$96 + 9$

संख्या वाच. दशक एकक रूपात लिही.

(Read the number. Write in tens and units form.)

98	
दशक	एकक
9

96	
दशक	एकक
.....

Brainstorming

$$3 + 2 = 5$$

$$90 - 5 = 9$$

$$2 + 5 = 9$$

$$90 - 9 = \dots$$

$$4 + 6 = 10$$

$$90 - \dots = \dots$$

चला शिकूया.

- १० ते २० या संख्यांचे दृढीकरण होणे.

संख्या क्रमाने जोड़या. चित्र पूर्ण करूया.
(Let's join the numbers sequentially and complete the picture.)

चला शिकूया.

- संख्या क्रमाने जोड़ता येणे.
- चित्र पूर्ण करून रंगवणे.

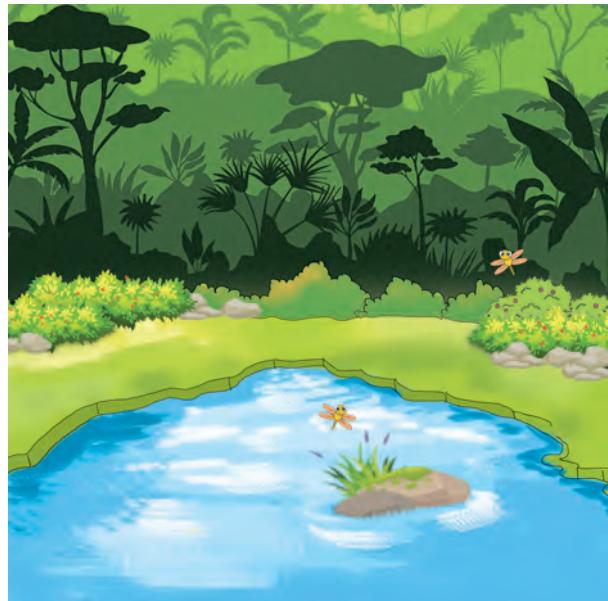

The Story of a Pond (तळ्याची गोष्ट)

There was a big pond in the forest. It was always full of fresh, cool and clean water. All the animals and birds liked to drink the water from the pond. The animals liked the pond very much. They did not like to share the pond with the birds.

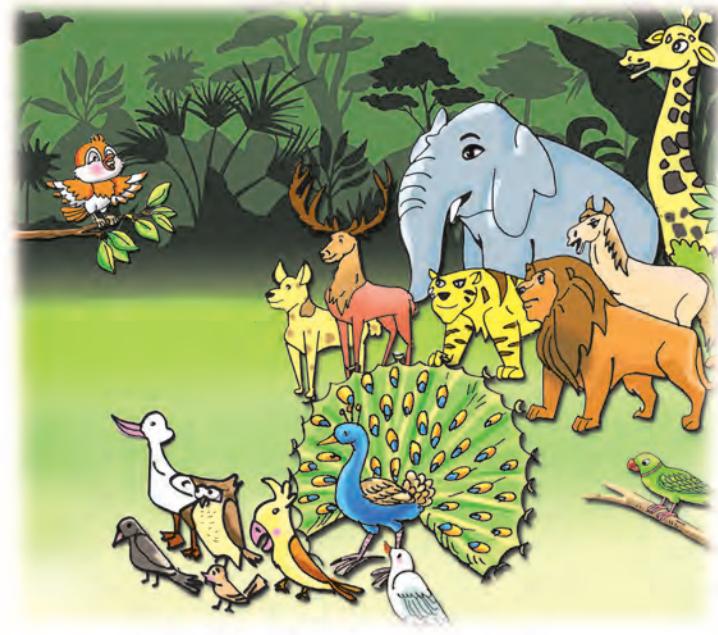
“This pond belongs to us,” said the animals. “No, no, it’s wrong, we found the pond first, so, it belongs to us,” said the birds.

In this way, all the animals and birds began to fight. The fight went on for a

long time. “This is no way to solve our problem,” said some birds and animals.

“We need one wise bird or animal, who will solve the problem,” said the deer. So all the birds and the animals asked the sparrow to solve the problem.

The sparrow was a little but very wise bird. The sparrow thought for some time and said, “The pond belongs to the one who is thirsty. So the animals and the birds both can drink the fresh, cool and clean water from the pond. The pond does not belong to anybody. We will share it with everybody.”

After then, all the animals and the birds clapped.

The animals and the birds lived happily in the forest around the pond.

Listen and repeat. (ऐक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

forest (जंगल) **share (वाटून घेणे)** **belongs to (मालकीचे असणे)** **fight (भांडण)**

problem (समस्या) **wise (शहाणा)** **solve (सोडवणे)** **thought (विचार केला)**

thirsty (तहानलेला) **anybody (कोणीही)** **everybody (प्रत्येकजण)**

happily (आनंदाने) **around (सभोवताली)** **clapped (टाळ्या वाजवल्या)**

Let's learn :

- That every story follows a sequence.
- To listen attentively and enjoy stories and fables.
- To retell a story.

Letters and words associated with the same sound. (ध्वनीशी संबंधित अक्षरे आणि शब्द)

lake (तलाव)	lips (ओठ)	hook (आकडा)	hat (टोपी)
leaf (पान)	land (जमीन)	hailstones (गारा)	honey (मध)

river (नदी)	rainbow (इंद्रधनुष्य)
raft (तराफा)	rain (पाऊस)

sink (बुडणे)	sun (सूर्य)	octopus (ऑक्टोपस)	orange (संत्री)
socks (पायमोजे)	soap (साबण)	ocean (महासागर)	otter (ऊदमांजर)

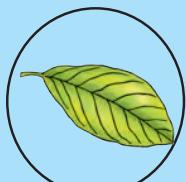
Let's learn :

- The letters of the alphabet - l, h, r, s, o.
- Words associated with the letters - l, h, r, s, o.
- To associate words with pictures.

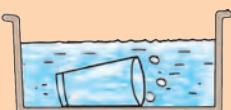
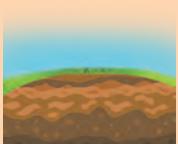

Circle the correct pictures for the given letter.
(योग्य चित्रांना गोल कर.)

l

h

r

S

O

Colour the letters as shown. (दाखवल्याप्रमाणे अक्षरांना रंग दे.)

l	r	s	h	l	r	l
h	o	l	r	h	r	h
r	l	o	l	r	h	s
s	o	r	s	h	o	l
o	r	r	o	s	h	r
				r	o	s
				h	o	r
				s	r	

Look at the letters and circle the correct picture that begins with the given letter.

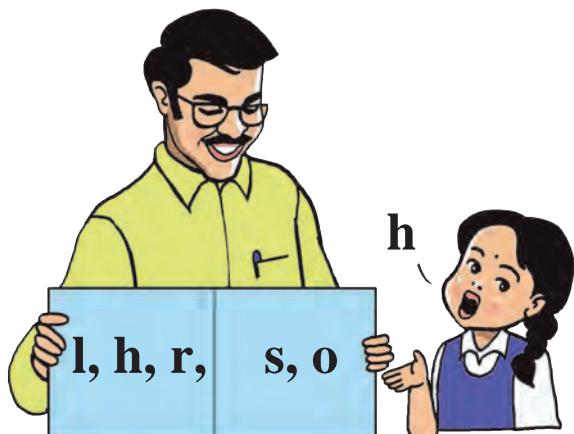
(अक्षर पाहा आणि दिलेल्या अक्षरापासून सुरु होणाऱ्या चित्रांना गोल कर.)

l				
h				
r				
s				
o				

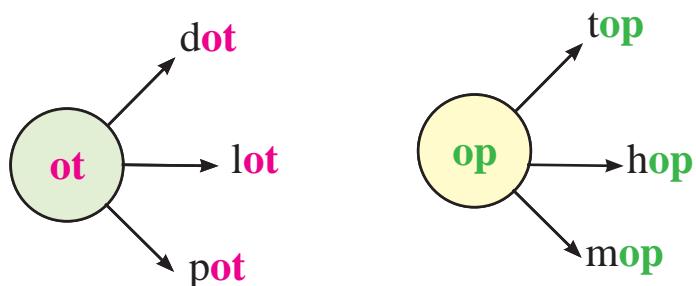
Listen and repeat. (एक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

l	‘ल’
h	‘ह’
r	‘र’
s	‘स’
o	‘ओ’

Word family (शब्दकुल)

dot - pot

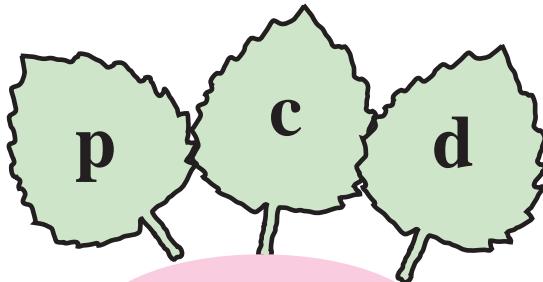
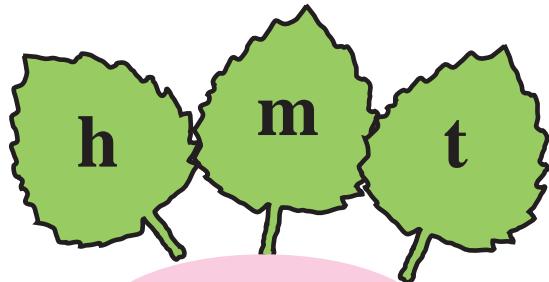
top - mop

Let's learn :

- To recognize and identify the letters of the alphabet.
- To recognize the sound of the different letters of the alphabet.

Look at the word family and use the given letters to make new words.
(शब्दकुल पाहा आणि दिलेली अक्षरे वापरून नवीन शब्द तयार कर.)

ot**op**

(1) pot

(2)

(3)

(1) hop

(2)

(3)

Trace the following letters. (खालील अक्षरे गिरव.)

l		l l l l l l l l
h		h h h h h h h h
r		r r r r r r r r
s		s s s s s s s s
o		o o o o o o o o

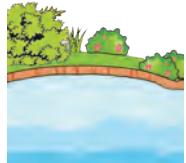
Let's learn :

- To trace the letters of the alphabet - l, h, r, s, o.

Look at the picture and complete the word.
(चित्र पाहा आणि शब्द पूर्ण कर.)

la...e

ho...k

ri...er

s...n

ott...r

Let's practise. (सराव करूया.)

Let's learn :

- To recognize the pictures and complete the word.
- To associate words with pictures.

Action Time (*Jal Tarang*) (जलतरंग)

Good morning, everybody. I am Ananya. I want to show you a simple musical sound.

Things we need : Seven glass bowls, spoon and water.

How to do : Fill some water in each bowl.

How? Don't worry. I will tell you.

The first bowl on my right side is full of water. The last bowl on my left side has very little water in it. Please remember that each bowl has more water than the bowl on the left side.

Now guess ,what will I do? Oh, it's very simple.

Now, I will tap each bowl with a spoon.

What did you hear? Was it a sound? Yes, it was a musical sound.

Will you try? Please take care. Thank you!

Let's learn :

- To understand the sequence of events through simple narration.
- To create Jal Tarang and listen to the sound it makes.

ଟ ଢ

ଟରବୁଜ (watermelon) ଟାକୀ (tank)

ଟ

ଢଗ (clouds)

ଢିଗାରା (heap)

ଢେକୂଳ (lump)

ଢ

ଟ

ଟପଟପ

ଢଗାଳ

ଟପୋରେ

କାଢଣୀ

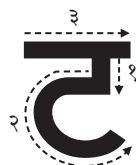
ବେଟ

ଓଡା

ଟିପଟିପ

ଢବଳ୍ଳେ

ଢ

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

ଠ ଛ

ଠସା (stamp)

ଠୋକଳା (block)

ମୀଠ (salt)

ଠ

ଛତ୍ରୀ (umbrella)

ବଢ଼ିଡା (cub)

ଛତ (roof)

ଛ

ସାଠି

ଛଟା

ସାଠବଣ

ଛାନ

ଠିସୁଳ

ଛୋଟା

ଠଣଠଣ

ଛାଟଣୀ

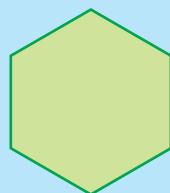
ଠ ଠ ଠ

ଛ ଛ ଛ

ष

ष

षट्कोन (hexagon)

षट्कार (sixer)

ष

आषाढ

भाषा

पोषण

विषम

चषक

विषय

घोषणा

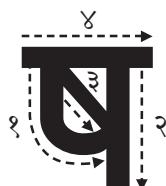
भाषण

औषध

घोष

आशिष

विशेष

ष ष ष ष ष ष

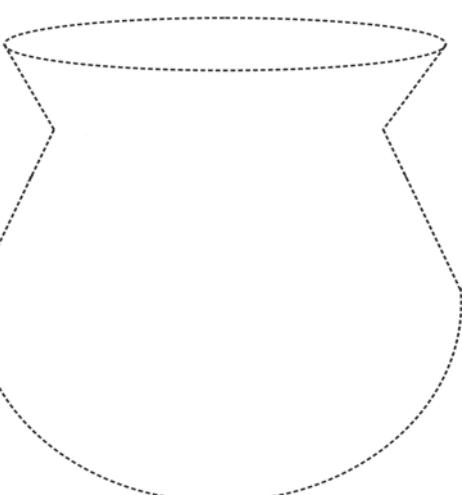
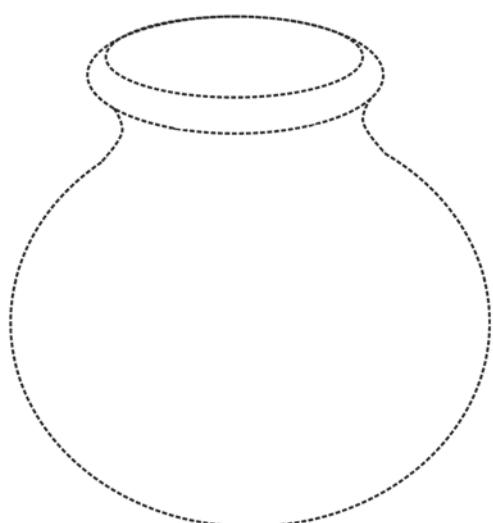
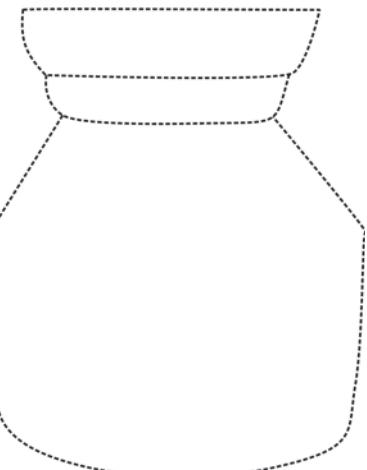
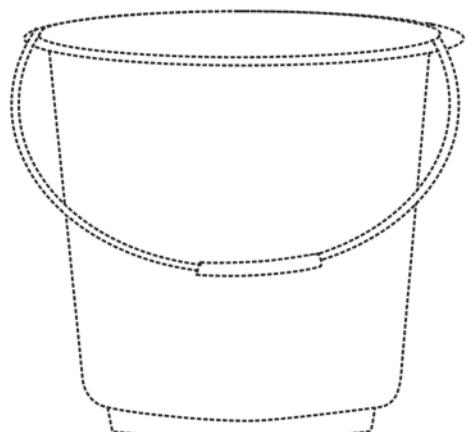
चला शिकूया.

- ट, ढ, ठ, छ, ष या अक्षरांची ओळख होणे.
- ट, ढ, ठ, छ, ष या अक्षरांचे लेखन करता येणे.

पाणी साठवण्याची भांडी (Pots for water storage)

- Question*
- 'पाणी' शब्द उत्तरात येईल, असे प्रश्न तयार कर.

चला शिकूया.

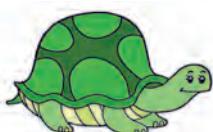
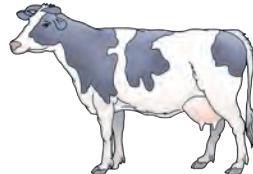
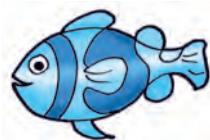
- पाणी साठवण्याच्या भांड्यांची नावे सांगणे.

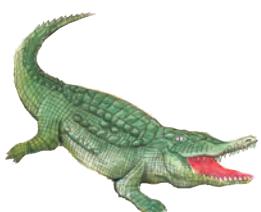
शब्दखेळ (Word game)

चित्र बघ. योग्य रकान्यात नाव लिही. (Look at the picture. Write the name in the proper column.)

तो	ती	ते
मासा	नदी	कासव

चला शिकूया.

- चित्रनिरीक्षणावरून शब्दलेखन करता येणे.
- शब्दांचे तो, ती, ते या गटांत वर्गीकरण करता येणे.

पूर्णविराम ओळख

(Introduction of fullstop)

प्रत्येक गटातील एक शब्द घेऊन अर्थपूर्ण वाक्ये तयार कर.
शेवटी पूर्णविराम दे.

सूरज सलीम
अशोक आई
मीना
रफीक रुपा
दादा

इमारत औषध
घरी चहा पाऊस
टेबल हात पाणी
लवकर

बघे
घे पळ कर उचल
पी ऊठ चल

.

सूरज औषध घे.

चला शिक्या.

- पूर्णविरामाची ओळख होणे.
- पूर्णविरामासह अर्थपूर्ण वाक्य लिहिता व वाचता येणे.
- अर्थपूर्ण वाक्य तयार करता येणे.

अर्थपूर्ण वाक्य तयार कर्त्तव्या.
(Let's make meaningful sentences.)

प्रत्येक गोलातील शब्द घेऊन अर्थपूर्ण वाक्य तयार कर.

अमन

रफीक

२५

दादा

संजाय

आई

शाळेत

घरी

जोरात

सिंग्हिम

जेवण

पाणी

करतो

पडला

आण

गेला

ੴ

四

कर

चला शिकूया.

- अर्थपूर्ण वाक्ये तयार करून लिहिता व वाचता येणे.

प्रश्नचिन्ह ओळख

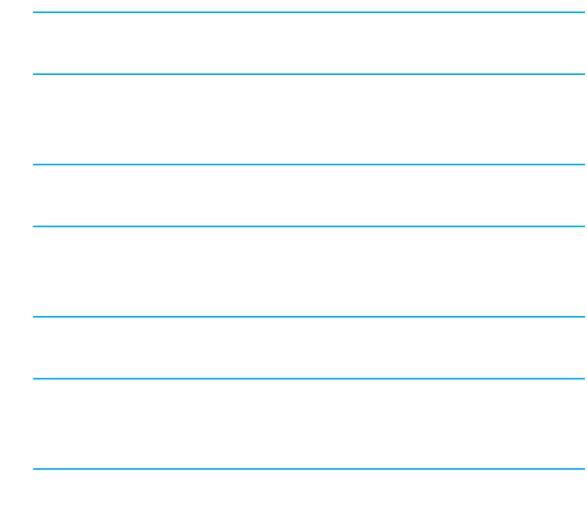
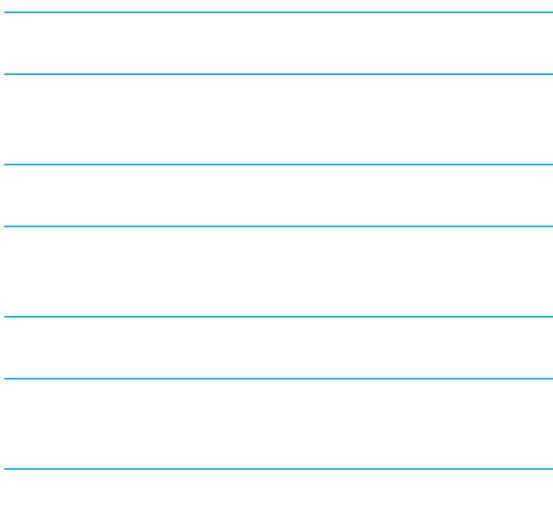
(Introduction of question mark)

प्रत्येक गटातील एक शब्द घेऊन अर्थपूर्ण वाक्य तयार कर. शेवटी प्रश्नचिन्ह दे.

दीपा कधी आली ?

चला शिकूया.

- प्रश्नचिन्हाची ओळख होणे.
 - प्रश्नचिन्हासह अर्थपूर्ण वाक्य लिहिता व वाचता येणे.
 - अर्थपूर्ण वाक्य तयार करता येणे.

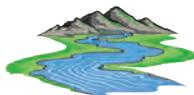
वाचनपाठ - चित्रवाचन

चित्राच्या जागी योग्य शब्द वापरून वाक्य तयार कर,
लिही व वाच.

गावाजवळ

होती.

नदीत

पोहत होती.

नदीवर

बांधले होते.

धरणात

होते.

धरणातील पाणी

दिले जाते.

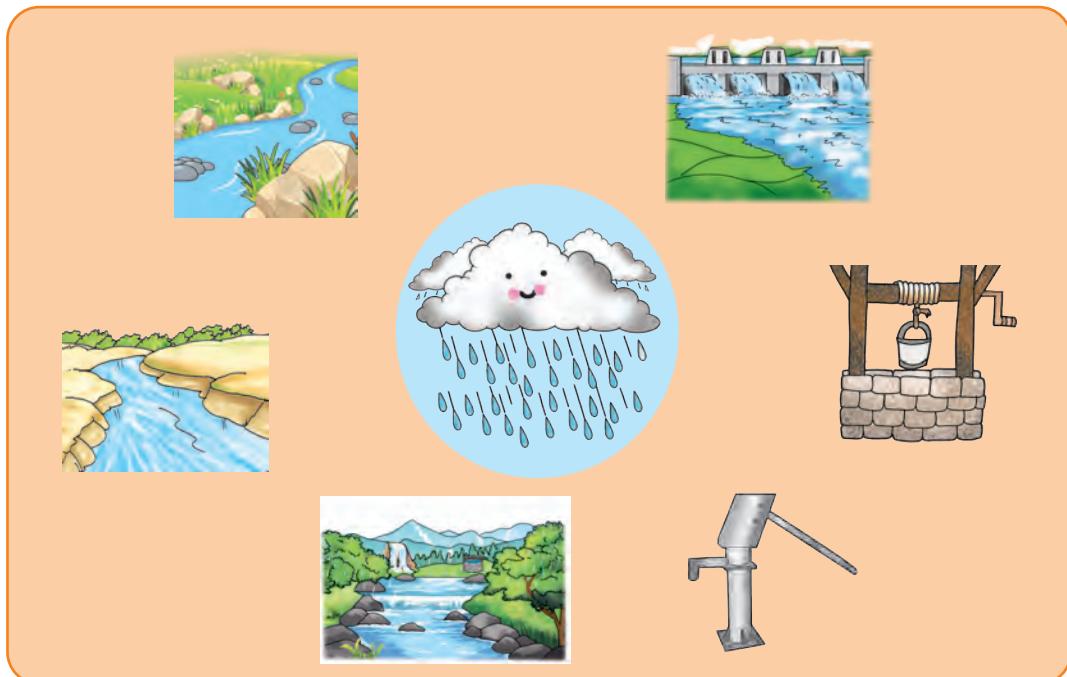
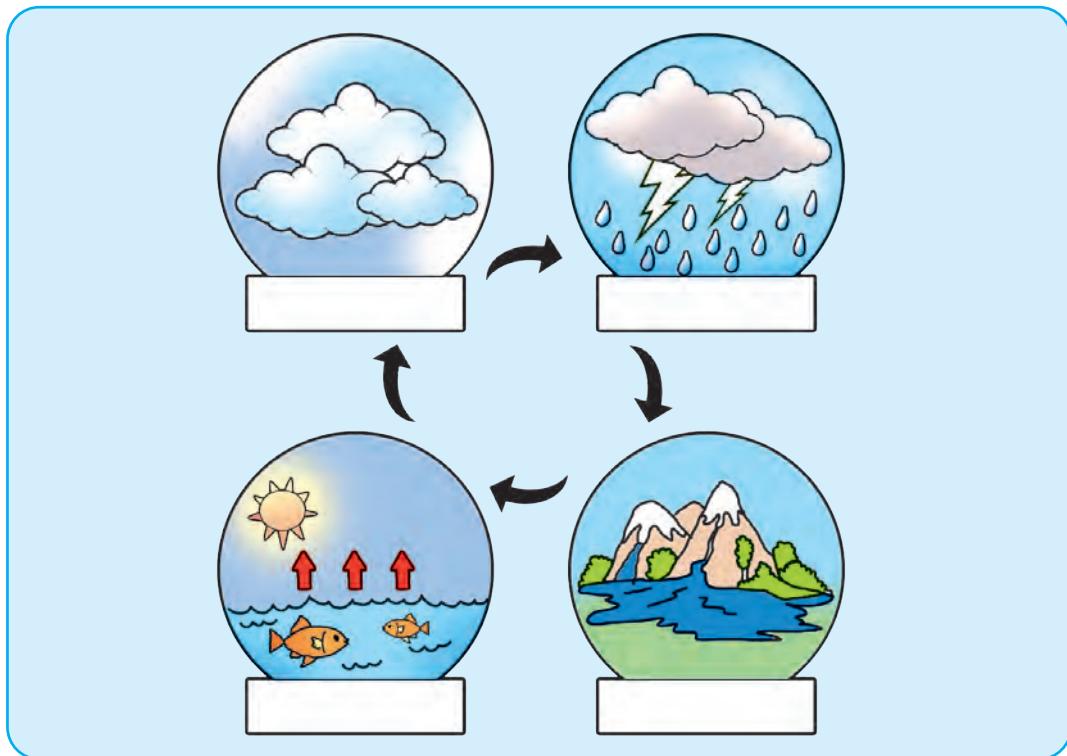
चला शिकूया.

- चित्रवाचन करून वाक्य तयार करता येणे.
- तयार केलेल्या वाक्यांचे वाचन करता येणे.
- तयार केलेल्या वाक्यांचे अनुलेखन करता येणे.

जलचक्र व पाण्याचे विविध स्रोत

(Water cycle and various sources of water)

चला शिकूया.

- जलचक्र व पाण्याचे विविध स्रोत समजून घेण.

नाणी - नोटा (Coins-Notes.)

१ रुपये
(1 rupee)

२ रुपये
(2 rupees)

५ रुपये
(5 rupees)

१० रुपये
(10 rupees)

२० रुपये
(20 rupees)

एक रुपया
(one rupee)

दोन रुपये
(two rupees)

पाच रुपये
(five rupees)

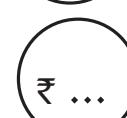
दहा रुपये
(ten rupees)

वीस रुपये
(twenty rupees)

सुट्टे करूया. (Let's give the change.)

चला शिकूया.

- नाणी-नोटांची ओळख होणे.

चित्र बघ व उत्तर सांग.
(Look at the picture and answer.)

सोहमला पाण्याची बाटली खरेदी करायची आहे. त्याला ५ रुपयांची किती नाणी द्यावी लागतील? नाणी

सोहमला पाण्याची बाटली खरेदी करताना १० रुपयांच्या किती नोटा द्याव्या लागतील? नोटा

वस्तूमाठी दिलेली रक्कम बरोबर असेल तर ✓ नसेल तर ✗ असे चिन्ह कर.

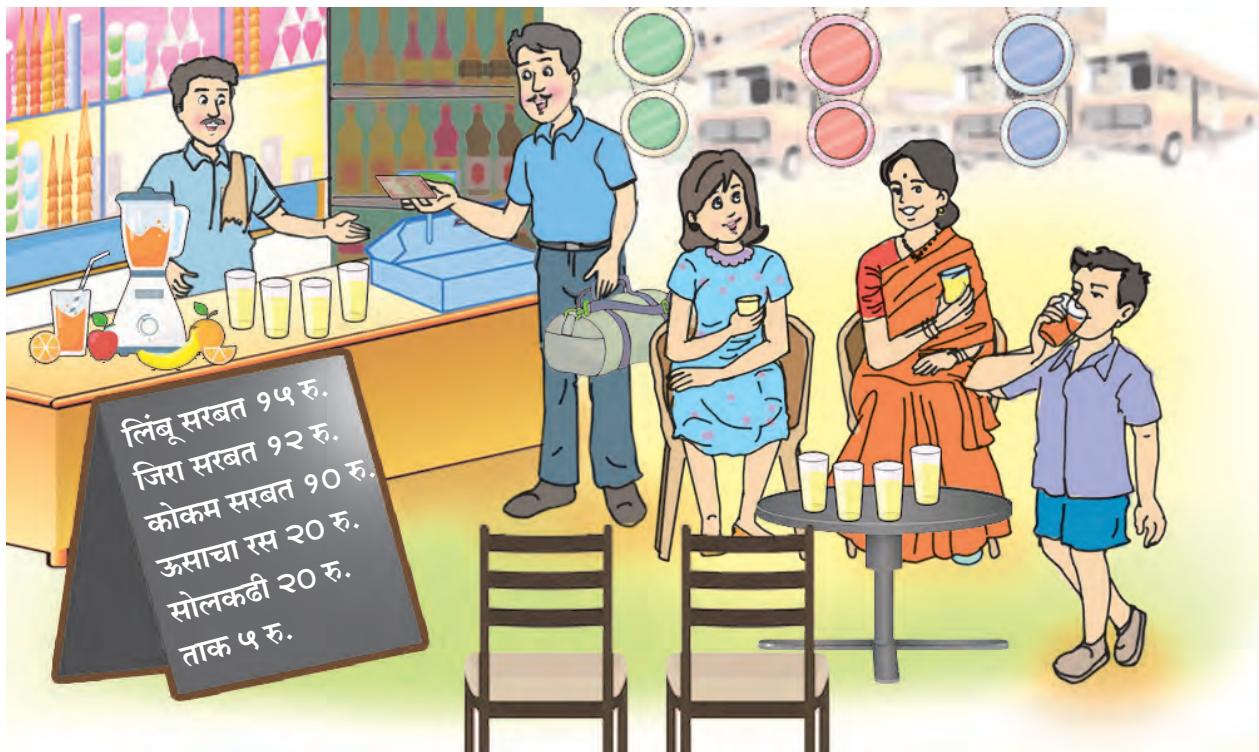
$$9 \text{ रुपये} = 5 + 2 \rightarrow \checkmark$$

$$95 \text{ रुपये} = 10 + 2 + 1 \rightarrow \dots$$

64

चित्र बघ व उत्तर सांग.
(Look at the picture and answer.)

तेजसला पेयासाठी किती रुपये द्यावे लागतील ?

जिरा सरबत
92 रुपये

कोकम सरबत
..... रुपये

सोलकढी
..... रुपये

ताक
..... रुपये

अनयाला पेयासाठी किती नाणी किंवा नोटा द्याव्या लागतील ?

(lemon
juice)

(sugar
cane
juice)

(kokam
juice)

सॉलड बनवूया. किंमत शोधूया.

(Let's make a salad and find the price.)

३ रुपयाला
एक काकडी
(cucumber)

९ रुपयाला
एक टोमेंटो
(tomato)

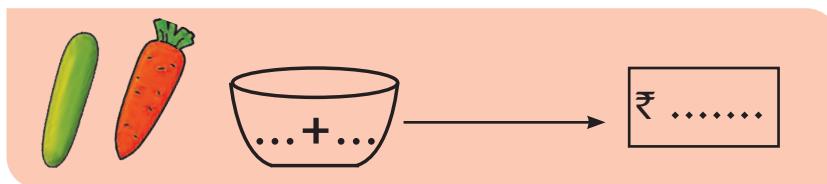
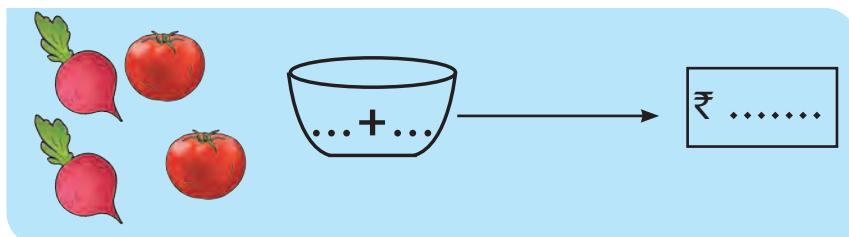
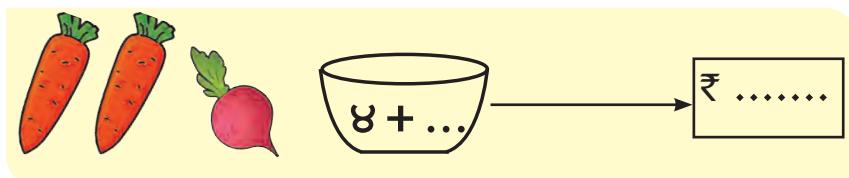
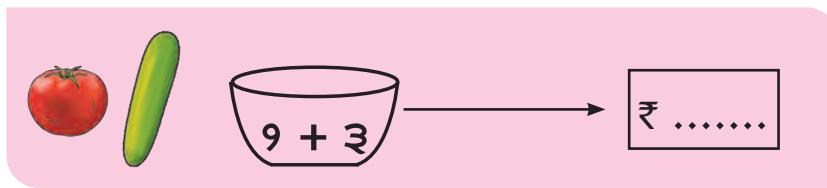
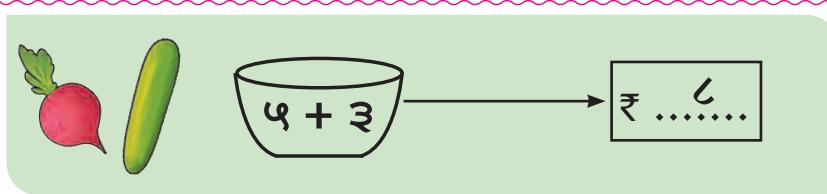
४ रुपयाला
एक मुळा
(radish)

५ रुपयाला
एक बीट
(beet root)

२ रुपयाला
एक गाजर
(carrot)

चला शिकूया.

- दैनंदिन व्यवहारात नाणी-नोटांचा वापर करता येणे.

शब्दखेळ (Word game)

शेवटी 'ळी' येणारे शब्द लिही.

टाळी

शब्दसाखळी पूर्ण कर. (Complete the word chain.)

माकड

डबा

बाग

गवत

तलवार

गाजर

गवत

डबा

शब्दांत लपलेले शब्द शोध.

(Find the small words hidden in the big words.)

पाऊसपाणी

पाऊस, ऊस, पाणी, पास

आभाळमाया

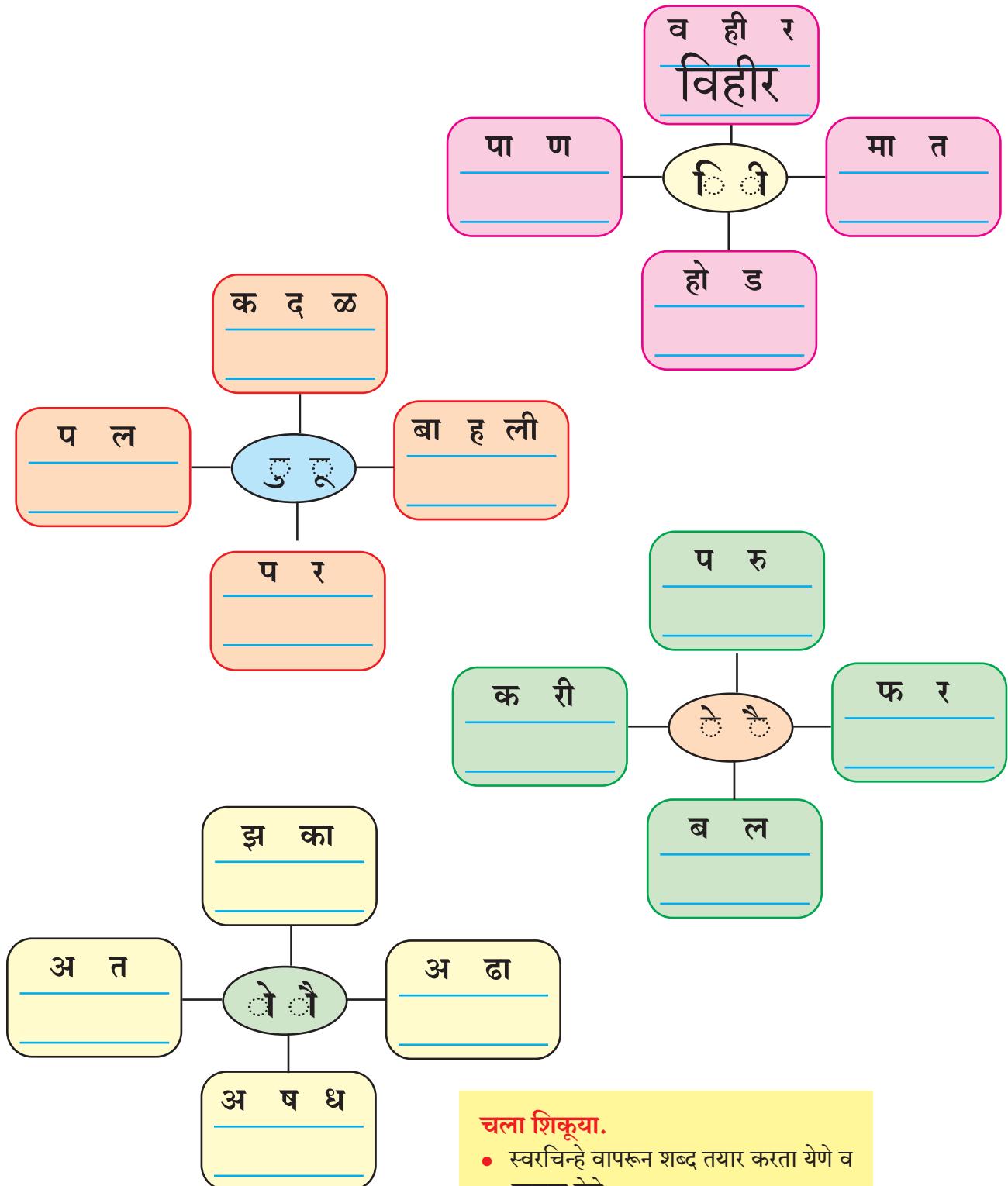
अहमदनगर

योग्य चिन्हे जोडून शब्द लिही आणि वाच.

(Write and read words by joining correct signs.)

चला शिक्या.

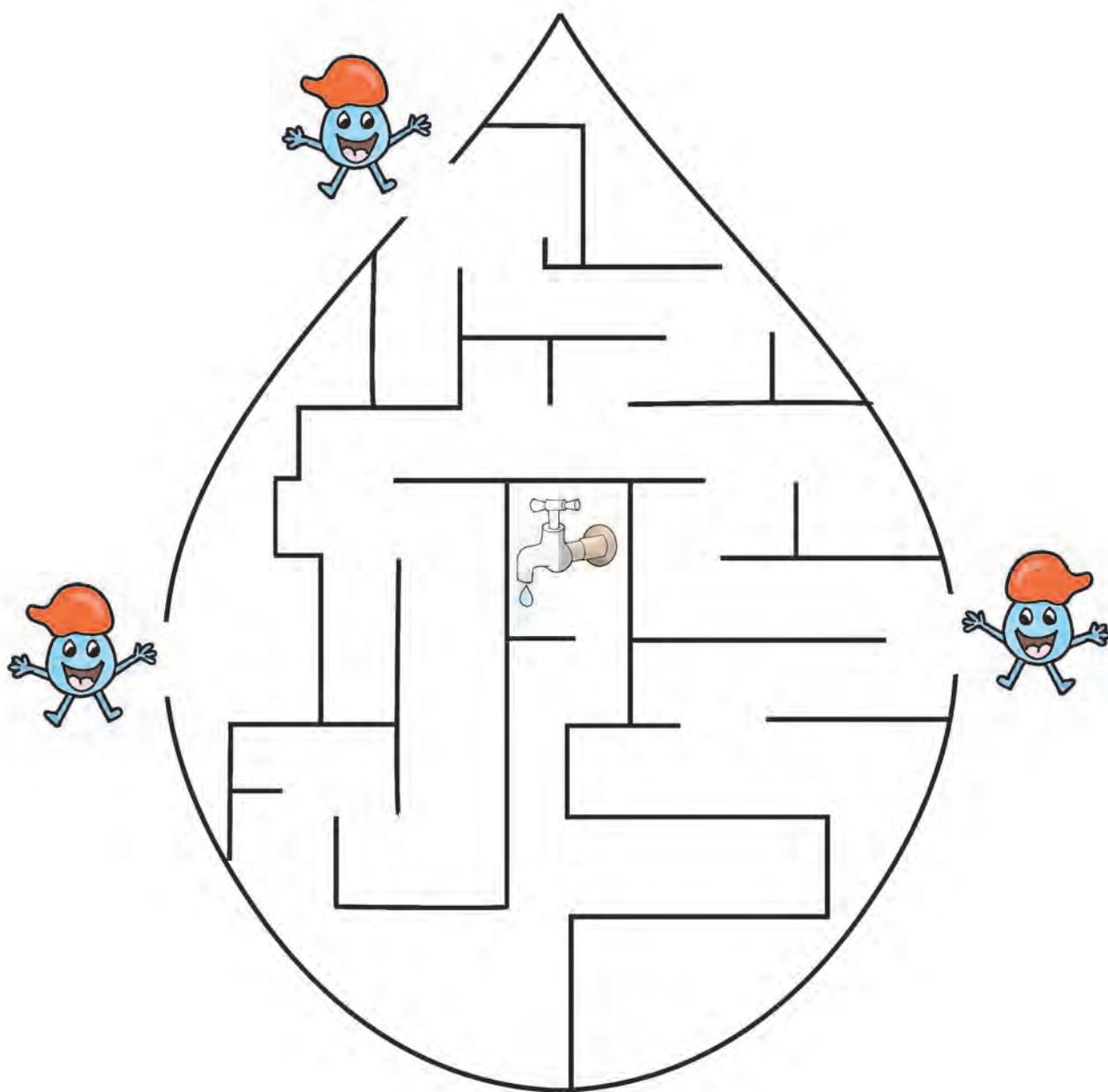
- स्वरचिन्हे वापरून शब्द तयार करता येणे व वाचता येणे.

Help Santo find the way to close the tap.

(सॅन्टोला नळ बंद करण्यासाठी मार्ग शोधण्यास मदत कर.)

Brainstorming

What will you do to save water in your house?

Let's learn :

- To speak about the given situation with confidence.

Let's practise. (सराव करूया.)

alligator
(सुसरीसारखा प्राणी)

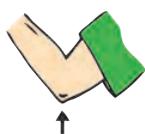
ant
(मुऱ्गी)

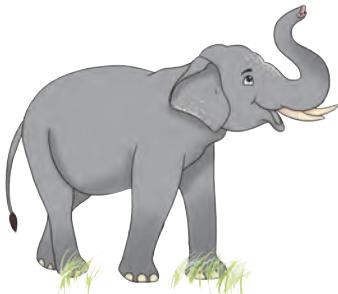
apple
(सफरचंद)

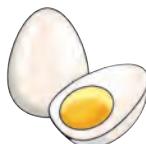
axe
(कुन्हाड)

elbow
(कोपर)

elephant
(हत्ती)

egg
(अंडे)

engine
(इंजिन)

octopus
(आँक्टोपस)

orange
(संत्री)

ocean
(महासागर)

otter
(ऊदमांजर)

Let's learn :

- To use English words to name known and unknown objects.

जलप्रतिष्ठा

मी प्रतिष्ठा करतो / करते, की मी दररोज हवे तेवढेच पाणी वापरेन. पाणी वाया जाणार नाही याची मी काळजी घेर्ऊन. मला माहीत आहे, की पाण्याचा प्रत्येक थेंब महत्वाचा आहे. पाणी ही निसर्गाची अमूल्य देणगी आहे. पाणी हे जीवन आहे.

पाणी जपणे ही माझी जबाबदारी आहे. मी सदैव तिचे पालन करेन.
सर्व मिळून संकल्प करूया.

पाणी जपून वापरूया.

(Let's save water.)

“Save Water”

जागतिक जल दिन

World Water Day

२२ मार्च

(22nd March)

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व
अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

एकात्मिक व द्विभाषिक बालभारती इयत्ता पहिली भाग-२ (मराठी माध्यम)

समग्र शिक्षा
(विनामूल्य वितरणासाठी)